

AKT

FRIA GRUPPER I REGIONERNA
ABSURT OM ÖVERTID
LIV, DÖD & VARDAG

TEATERFÖRBUNDETS TIDNING NR: 7-2012

"Frilansare ska ha samma villkor som andra"

FÖR 19 ÅR SEDAN samlades sex personer i en källare i London. Närmare bestämt i en lokal tillhörande det brittiska skådespelarförbundet British Equity. En av dessa var Teaterförbundets förre ordförande Tomas Bolme. Tillsammans med representanter för skådespelarförbunden från USA, England och Danmark startade arbetet med att etablera en internationell standard för ekonomiska och ideella rättigheter för alla artister som medverkar i audiovisuella produktioner.

I juni i år slöts äntligen ett fördrag om detta vid en diplomatisk konferens i Beijing anordnad av WIPO, vilket är det organ inom FN som arbetar med upphovsrättsfrågor. Överenskommelsen är en mycket stor framgång för den internationella artistfederationen (FIA) där Teaterförbundet ingår. Den kommer att få stor betydelse särskilt i de många utvecklingsländer där skådespelares och andra artisters rättigheter idag inte respekteras, men även för svenska artister i det fortsatta arbetet för att försvara våra rättigheter.

Denna framgång präglade naturligtvis den FIA-kongress som arrangerades i Toronto under sista veckan av september. Den visar på styrkan av internationellt samarbete mellan världens alla fackliga organisationer på scen- och filmområdet. Och att det gäller att hålla ut och inte ge upp, trots att tiden rinner undan!

Teaterförbundet lyfte fram två frågor

vid denna kongress. Den ena är det viktiga arbetet med att frilansarna på scen- och filmområdet ska ha samma rättigheter som andra yrkesgrupper på arbetsmarknaden när det gäller kollektiva avtal och omfattas av bland annat försäkringar och pensioner. Kulturarbetsmarknaden, både i Sverige och andra länder, präglas av projektbaserade verksamheter och korta kontrakt, och där nedskärningar i offentliga kulturbudgetar skapar ytterligare press. En utveckling som internationellt inneburit att allt fler frilansare tvingats ut i en osäker tillvaro som "self-employed".

Det ska vara en rättighet att arbeta med ett kontrakt som löntagare även om det endast handlar om en enstaka filmdag, samtidigt måste vi som fackförbund också företräda och arbeta med dem som frivilligt eller ofrivilligt valt att arbeta som egenföretagare

DEN ANDRA FRÅGAN vi lyfte fram var det fortsatta arbetet med jämställdhet, och glädjande nog fanns det motioner om detta även från de stora amerikanska fackförbunden SAG-AFTRA och AEA och från de brasilianska förbunden. Inom den europeiska delen av FIA har vi gjort flera framstående projekt om detta. Ett bra exempel är FIAs "Handbook of good practices to combat gender stereotypes and promote equal opportunities in film, television and theatre in Europe". Den kan laddas ner på www.fia-actors.com.

Motionerna handlade även om nödvän-

digheten av att fördjupa och utveckla arbetet vad gäller alla diskrimineringsgrunder. En liten informationsfilm från USA-facket visade en skådespelerska som var på väg till en audition och som inte lyckades komma in i lokalen på andra våningen, hon satt nämligen i rullstol. Vår svenska diskussion om tillgänglighet handlar ofta om att alla i publiken ska ha lätt och rätt att komma till biosalongen och teatern. Men även våra funktionshindrade medlemmar ska ha tillgänglighet till auditions och arbete!

SEDAN SIST HAR också en ny kulturbudget i Sverige presenterats. Kulturministern talar om nya satsningar på kulturen, men på scenkonstens område fortsätter anslagen att urgräpas genom att dessa inte räknas upp med kostnadsutvecklingen. Det innebär att möjligheten till utveckling och förnyelse, både inom den fria professionella scenkonsten och på institutionerna, krymper på ett mycket oroande sätt.

Regeringen har nu också skrivit under det kommande filmavtalet, som ska träda i kraft 2013. Det är ett kort avtal som vi i många delar är kritiska till, och inför framtiden är det nödvändigt att Teaterförbundet finns representerade i utformningen av kommande filmpolitik!

Kanske är det dags att leta upp en källare att träffas i?

ANNA CARLSON
ORDFÖRANDE

PÅ OMSLAGET: **HÅKAN LINDER**

FOTO: **MICKE LUNDSTRÖM**

Akt – Teaterförbundets tidning

Utkommer med åtta nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.
Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Jaan Kolk**. Chefredaktör: **Magdalena Boman**.

Layout: **Magdalena Boman**.

Grafisk form: **Mu ab**

Återkommande medarbetare: **Annicka Istemo, Gert Lundstedt, Kristian Pohl**.

Redaktionskommitté: **Åse Axberg, Frida Beckman,**

Mireille Bergenström, Eleonor Fahlén, Jens Karlsson, Jaan Kolk

Minna Krook, Martyna Lisowska Söderberg.

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.
e-post: magdalena.akt@mboman.se eller akt@teaterforbundet.se
Besöksadress: Kaplansbacken 2A.
Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.
Annonser: **Promega Mediekonsult AB**. Tel: 08-541 305 10.
Tryck: **DanagårdLitho**, Ödeshög 2012.

Repro: **Cicero Tryck och media**.

ISSN 0283-8176

Akt är medlem i Sveriges Tidskrifter

Pdf på tidningen finns även på TFs hemsida: www.teaterforbundet.se

Innehåll nr 7 – 12

Månadens bild – Hanna Lejonqvist	4
Kulturkraft öppet för alla frilansare	6
Avtal på dansområdet klart	7
Ersättning för ljudböcker lyfts i litteraturutredningen	8
Pensionsfrågan närmar sig en lösning	9
Hur mår fria teatergrupper i samverkansmodellen?	10
Lolo Denward vill synliggöra HBTQ-frågor	14
Upptakt på filmområdet övertid i fokus	16
Krönika: Siffror om ökat stöd till kulturen felaktiga	17
FAD Håkan Linder: "Jag avsäger mig aldrig övertiden"	18
Egna föreställningar ersätter praktik för STDH-studenter	24
Akt följer med Freedom Bus i Palestina	28
Internationella artistunionen firar en triumf	30
Teori & praktik: Akt besöker Gottsunda Teater Starkt socialt engagemang gör publiken delaktig	32
Bokanmälan: Konst kontra kommers synas i avhandling	38
Baksida: Stöd till fria grupper blir allt mindre	40

*Nästa tidning (Akt nr 8) kommer den 5 december.
Presstopp den 16 november.*

Den brinnande blicken

Namn: Hanna Lejonqvist.

Ålder: 32 år.

Yrke: Filmklippare (SKF).

Aktuella uppdrag: Palme, filmen och serien. The Black Power Mixtape 1967–1975 (belönad med Guldbagge för bästa klipp och musik). Jobbar nu med en dokumentär under arbetsnamnet Sworn to the dark.

Kulturupplevelse som inspirerat: Senast i Berlin, Hamburger Hauptbahnhof, en utställning av Morton Bartlett kallad Secret Universe III. En skrämmande och fascinerande utställning av semistora, verklighetstroga dockor i vardagliga situationer, skapade från mitten av 30-talet och framåt. Förundras av den märkliga värld Bartlett har skapat för sig själv, verken hittades först efter hans död 1993.

DEN DÄR BRINNANDE BLICKEN. Den har Hanna Lejonqvist, en av klipparna bakom Palmefilmerna, mött många gånger under de elva månader hon jobbat med det historiska materialet. Hon har levt med personen Olof Palme, från tidig morgon tills hon gått och lagt sig. Ju mer tiden gått desto mer förtjust har hon blivit.

– Man sugr in i hans intensiva blick, han har en sådan närvaro. Det tror jag är något som unga människor saknar hos politiker idag, säger Hanna.

Bilden ovan finns med i den kommande tv-serien som visas kring jul. Redan när Olof Palme är runt 30 år och Sveriges yngste

Sven-Gösta Johansson

riksdagsman, riktas kritik mot honom och en niddbild växer fram. I Svensk tidskrift skriver Gunnar Unger 1957 så här om Palme: "En vesslelik liten man med grått ansikte, askblont hår och stickande ljusgrå ögon. ... Han har en briljant begåvning, en förtärande maktlystnad, en obegränsad hänsynslöshet samt förmågan att göra sig outhärlig för sin herre, de röda eminensernas eminens."

– Bilden är nästan farlig. Han tittar uppfordrande rakt in i kameran med mörka ringar runt ögonen. Men det är inget konstigt. Olof Palme jobbar hårt, lever på kaffe och cigaretter, sover nästan aldrig. Han är så engagerad och en arbetsmyra, säger Hanna.

I affischbilden däremot är blicken inåtvänd, mer introvert. Palme var alltid medveten om var kameran fanns, han talade ofta till den, men i affischbilden är han någon annanstans.

– En filmklippare letar alltid efter blicken. Den spelar en väldigt viktig roll i klipparbetet. Med en blinkning tar en scen naturligt slut. Det sitter i blicken. Frågan är hur det varit om Olof Palme i allmänna sammanhang framträtt mer som han ser ut på affischbilden. Hade han blivit lika framgångsrik som politiker då? undrar Hanna Lejonqvist.

MAGDALENA BOMAN

Bör tv-licensen avskaffas och ersättas med skatt?

"I slutändan är det nog bra med en skatt"

Harald Hamrell, filmregissör:
– Det är en svår fråga. Det är bra med licens för oberoendet. Samtidigt har mediebildens förändrats, materialet syns i flera fönster, så i slutändan är det kanske mer korrekt med en skatt. Men då är det viktigt att säkerställa att resurserna inte kan utsättas för nyckfullhet efter politiska influenser. Särskilt centralt är det inom det området vi jobbar, dramatisidan. De kommersiella kanalerna har ju inte så mycket resurser för gestaltande drama. Att pengar finns för detta inom public service är av stor betydelse, och jag tror på pluralism, att det behövs för både smala och breda produktioner.

"Ja, alla har public service, och vi ska äga bolaget gemensamt"

Frida Röhl, skådespelare:
– Ja, skatt är bra! Alla har public service, alla får in det men det är bara några som betalar. Då kan det lika gärna vara en skatt. Vi äger public service gemensamt. Men det är viktigt med kvalitet: kulturellt, journalistiskt – på alla plan. Jag oroar mig inte för att oberoendet ska komma i kläm. Det är viktigare att vi har en armlängds avstånd till näringslivet. Det borde granskas mycket hårdare. Klart att vi ska ha en statlig television, som vi äger gemensamt med hjälp av skattemedel. Vi är ju inte ett fattigt land!

"Nej, det är bra med en licens, det system vi har idag är tryggt"

Ulrika Dalenstam, producent:

– Nej, det är bra med en licens. Det är min spontana reaktion. Vi måste ha en fri, oberoende, ickekommersiell public service. Det är otroligt viktigt att den finns kvar. Jag tycker det system vi har idag känns tryggt.

Det är mer osäkert med statlig finansiering, som kan vara avhängig den politiska majoriteten som styr. Tänk om vi får en regering som bara vill ha kommersiellt finansierad tv och radio. Vad händer då?

Kulturkraft öppet för alla frilansare

Om inget oförutsett inträffar kommer utbildningarna och andra kompetenshöjande aktiviteter hos Kulturkraft Stockholm dra igång i november och pågå fram till juni 2014.

KULTURKRAFT STOCKHOLM, och dess systerprojekt Kulturkraft Syd, vänder sig till alla professionellt yrkesverksamma inom scen och film. Det gäller oavsett om du arbetar som frilansare med eller utan firma, om du är anställd vid en institution, verksam vid en fri grupp eller jobbar för ett filmbolag. Alla aktiviteter i Kulturkraft Stockholm är avgiftsfria.

Om du är frilansare med eget företag som är anmäld till Kulturkraft Stockholm är du din egen arbetsgivare när du deltar.

Är du frilansare som arbetar genom olika visstidsanställningar bör du i första hand knyta ditt deltagande till en arbetsgivare som du haft en relation till. I begränsad utsträckning finns också möjlighet att under den tid du deltar i en viss aktivitet få en så kallad deltagaranställning hos Kulturkraft Stockholm. För filmarbetare gäller särskilda förutsättningar, där är möjligheterna till deltagaranställningar knutna till medlemskap i Teaterförbundet.

ÅSE AXBERG

Mer information om Kulturkraft Stockholm och de aktiviteter som kommer att erbjudas finns på www.kulturkraftstockholm.se

Grattis till långtidsstipendier!

Konstnärsnämnden har utsett 32 nya långtidsstipendiater som får en garantisumma att leva på under en tioårsperiod. Åtskilliga på scen- och filmområdet har uppmärksamats. Bland de utvalda finns: Filmarna David Aronowitsch, Susanna Edwards och Fredrik Gertten. Skådespelaren Siri Hamari, koreografen Malin Hellkvist Sellén och teaterregissör Bernt Höglund. Koreograferna Eva Ingemarsson, Johan Inger och Anna Koch. Teaterregissörerna Svante Aulis Löwenborg och Melanie Mederlind. Mimaren Ika Nord, filmarna Maud Nycander och Lisa Ohlin. Koreograferna Dorte Olesen och Virpi Pahkinen. Filmaren Rebecka Rasmusson och Björn Runge. Teaterregissör Richard Turpin, Stockholm och scenografen Karin Wegsjö.

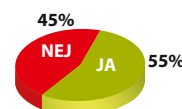
Långtidsstipendiet är nu på 132 000 kronor per år och beslutet om 32 nya långtidsstipendier innebär att drygt 42 miljoner kronor kommer att fördelas. Grattis alla!

Långtidsstipendiet är nu på 132 000 kronor per år och beslutet om 32 nya långtidsstipendier innebär att drygt 42 miljoner kronor kommer att fördelas. Grattis alla!

Vad tycker du?

Bör tv-licensen avskaffas och ersättas med skatt? Svara ja eller nej på www.teaterforbundet.se

Fråga i förra numret: Har du deltagit i internationellt kulturutbyte de senaste tre åren?

Höjning av lägstalöner på dansområdet

Teaterförbundets hot om varsel ledde till ett nytt avtal för dansare och koreografer.

NÄR DANSCENTRUM STÄLLDE långtgående krav på försämringar, för att skriva under ett nytt kollektivavtal för fria dansare och koreografer, kallade Teaterförbundet till ett möte.

Tillsammans med berörda dansare och koreografer beslöt förbundet att säga nej till kraven och istället gå vidare med varsel om konfliktåtgärder.

Med ett varsel hängande i luften vände det och Danscentrum skrev under. Det nya avtalet ger bara de med lägstalöner bland dansare, koreografer, administrativa och tekniska tjänstemän en höjning på 2,6 procent. Avtalet gäller retroaktivt från den 1 januari 2012. Överenskommelsen går ut redan vid årsskiftet och parterna är fortfarande oense på flera punkter och en arbetsgrupp har bildats med uppgiften att försöka lösa dessa innan det är dags att förhandla om en ny uppgörelse.

Minna Krook, förbundets andre vice ordförande, och själv dansare och koreograf, är inte nöjd.

– Nej, jag ville ha löneökning på 2,6 procent för alla. Men det ska ses i perspektiv av Danscentrums krav på både nollprocentiga löneökningar och att spela fler föreställningar per vecka utan ex-

tra ersättning. De ville också ta bort lönetrappan med extra löne-lyft utifrån erfarenhet.

Det här är yrkanden som Danscentrum med all säkerhet kommer att driva i arbetsgruppen.

– Tuffa yrkanden. Men ambitionen är att arbetet i gruppen är klart till årsskiftet så att vi snabbt kan få till ett nytt avtal när det här går ut, säger Minna Krook.

Nyligen presenterade regeringen sin kulturbudget för 2013, utan uppräkning av anslaget till den fria dansen. Hur påverkar det förhandlingarna?

– En skral budget från staten kan inte mötas med sänkta löner. Verksamheternas ekonomi bygger också på att sälja föreställningar. Jag tror att koreografer som är arbetsgivare vill och behöver kompetensutveckling i hur de prissätter föreställningar och budgeterar verksamheten. Så att de också budgeterar en skälig lön till sig själv, vilket är viktigt för en hållbar verksamhet, säger Minna Krook.

GERT LUNDSTEDT

Skattefinansierat public service väcker oro

Public service-kommittén vill slopa licensavgiften och menar att en skatt minskar risken för otillbörlig politisk styrning. Men förslaget väcker oro.

HITTILLS HAR finansieringen av publik service baserats på en särskild radio- och tv-avgift (licens) för innehavare av tv-mottagare. På så sätt har staten i möjligaste mån hållits utanför finansieringen och public service-företagen kan sägas ha fått sitt uppdrag från medborgarna.

Nu föreslår kommittén en individuell avgift utifrån beskattningsbar förvärvsinkomst. Avgiften ska skötas av Skatteverket. Skälen till förändringen är avgiftsskolket och de nya mottagningsmöjligheterna.

Kommittén är medveten om att en skatt, kan försvaga företagets oberoende och att det hamnar närmare statsmakten. Men oavsett finansiering och uppbörd är det riksdagen som beslutar om tilldelning till programföretagen, säger kommittén som anser att den nya modellen till och med kan minska risken för otillbörlig politisk styrning, eftersom skatten ska läggas utanför statsbudgeten och beslut om med-

len ska fattas inför varje tillståndperiod och inte varje år som nu.

Men många är kritiska till förslaget. Sveriges Radio tror inte att skatten kan hållas utanför budgeten och påpekar att principen är att skatter fördelas via statsbudgeten och det vore ett hårt slag mot oberoendet. Liknande synpunkter kommer från Journalistförbundet, Teaterförbundet och Dramatikerförbundet.

Anpassning till den tekniska utvecklingen bör ske inom ramen för en fortsatt licensfinansiering, säger Teaterförbundet.

KOMMITTÉN FÖRESLÅR också att granskningsnämnden får ett utvidgat uppdrag. Förutom att bedöma hur företagen uppfyller bestämmelserna i sändningstillståndet ska nämnden nu granska hur uppdraget följts enligt anslagsvillkoren om bland annat produktivitet och resursförbrukning. Också mot detta har kritik riktats.

Frågan är om det är granskningsnämnden som ska vara smakdomare och avgöra vad som är god kvalitet.

En skatt kommer förmodligen inte heller leda till mer medel för Public service, eftersom anslagen inte är tänkta att följa kostnadsutvecklingen. Kommittén föreslår nämligen en fortsatt schablonmässig uppräkning med två procent om året, vilket väckt skarp kritik och gör att resurserna kommer att urholkas.

GUNNAR FURUMO

Finansiering i Europa

Licensfinansiering motsvarande den nuvarande svenska radio- och tv-avgiften dominerar hos public service-företag i Europa. De flesta har någon form av blandfinansiering. Danmark och Norge har licenser. Finland går den 1 januari 2013 över till avgift på skattesedel. Storbritannien har beslutat att behålla licensfinansiering.

Ersättning för ljudböcker lyfts i ny utredning

Teaterförbundet har länge drivit kravet att konstnärliga utövare som medverkar i kommersiella ljudböcker ska få ersättning vid biblioteksutlåning. Nu tar även litteraturutredningen fasta på samma krav.

KOMMERSIELLA ljudböcker blir alltfler och lånas allt oftare ut på biblioteken.

Men ljudböckernas utövande konstnärer, främst skådespelare som läser in dem, får ingen ersättning när de lånas ut. Det kan jämföras med musiker som får ersättning när musikfonogram lånas ut. Något riksdagen fattade beslut om redan 1998.

Allt sedan dess har Teaterförbundet flera gånger uppvaktat kulturdepartementet för att driva på frågan. Regeringen har även uttalat sig positivt om en sådan ljudboksersättning, i budgetpropositionen

2009 gjordes bedömningen att ”det finns skäl att pröva förutsättningarna för en ersättningsordning för utövande konstnärer som medverkar som inläsare av litterära ljudböcker”.

I JUNI I ÅR UPPVAKTADE Teaterförbundet regeringens litteraturutredning och begärde att den i sitt betänkande skulle ta upp ersättningsfrågan för ljudböcker.

När utredningen så lades fram häromveckan pekade den på att antalet utlån av kommersiella ljudböcker på biblioteken,

var runt fem miljoner, enligt senaste statistiken från 2009. Sedan dess har utlåningskurvan stigit brant. Utredningen konstaterar också att utlåningen av ljudböcker utgör en stor del av den totala utlåningen vid biblioteken och sedan länge överstiger utlåningen av fonogram.

Dessa påpekanden gör det svårt för regeringen att än en gång nonchalera ersättning till utövande konstnärer av ljudböcker. Litteraturutredningen går nu på remiss.

GERT LUNDSTEDT

Alicia får Sästaholms pris

Åter igen hedras skådespelaren Alicia Vikander. I september fick hon Sästaholms pris till Höstsols minne – ett av Sveriges största pris för scen- och filmkonstnärer.

SÄSTAHOLMS HOTELL och konferens i Täby utanför Stockholm (tidigare Teaterförbundets pensionärshem får sångare, dansare och skådespelare) delar årligen ut ett pris till en ung och lovande scen- eller filmkonstnär. I år får Alicia Vikander priset för två utsökta filmiska rolltolkningar: flickan i ”Kronjuvelerna”, spelad med en intensiv, sagolik naivitet och den unga drottningen i ”A royal affair” där hon förenar naken längtan med hudlös närvaro och psykologisk subtilitet, skriver juryn i sin motivering.

Alicia Vikander tar därmed emot 50 000 kronor och får också inreda ett eget hotellrum på Sästaholm.

– Att få sätta avtryck på detta hotell med all sin kulturhistoria ska bli otroligt kul, men först och främst är det en stor ära, säger Alicia Vikander.

På bara fem år har Sästaholmspriset etablerat sig som ett av de stora priserna för artister verksamma inom scen och film i Sverige.

– Jag är stolt över att medverka till att unga konstnärer på detta sätt får möjlighet till fortsatt utveckling av sitt yrkeskunnande, säger Anna Carlsson, Teaterförbundets ordförande och tillika juryns ordförande för priset.

Övriga i juryn är i år Åsa Söderberg, chef för Skånes dansteater, Eric Sjöström, chef för Kulturhuset i Stockholm samt teaterkritikern Lars Ring.

Tidigare pristagare är: Josefin Ljungman (2008), Joel Kinnaman (2009), Elin Rombo (2010) och Lindy Larsson (2011).

Magdalena Boman

Alicia Vikander förenar naken längtan med hudlös närvaro och psykologisk subtilitet i sin rolltolkning av den unga drottningen i ”A royal affair”, menar juryn.

Segdragen pensionsfråga på väg att lösas

En lösning av pensionsfrågan på scenkonstinstitutionerna är i sikte. Regeringen har backat och lämnat över till arbetsmarknadens parter att göra upp.

EN MODERNISERING AV scenkonstinstitutionernas pensions-system ser ut att vara i sikte.

Teaterförbundet har drivit på för en förändring i närmare 15 år. Regeringen utredde frågan 2009 men de förslag utredaren presenterade (och som i det stora hela fick grönt ljus av både Teaterförbundet och arbetsgivarparten Svensk Scenkonst) hamnade i en ständig beredning på departementet. Ingenting hände tills regeringen i förra årets budgetproposition förklarade att man inte avsåg att göra något.

Men Teaterförbundet med flera nöjde sig inte utan uppvaktade bland annat kulturutskottet. Riksdagen begärde därefter att regeringen tog sig an frågan igen eftersom pensionssystemet vid de offentligfinansierade scenkonstinstitutionerna uppvisar stora brister.

När budgeten för 2013 presenterades nyligen var mycket riktigt frågan på bordet igen. Regeringen lämnar nu över till arbetsmarknadens parter – Teaterförbundet och Svensk Scenkonst – att förhandla fram en lösning på frågan. Vilket Teaterförbundet är positivt till.

Men innan parterna kan sätta sig ned och förhandla måste två saker garanteras menar Teaterförbundets direktör Jaan Kolk.

– Det första är att staten måste ställa pengar som institutionerna idag betalar till SPV (Statens tjänstepensionsverk) till parternas förfogande. Att man inte drar in eller använder dem till annat, säger Jaan Kolk.

Totalt rör det sig om drygt 200 miljoner kronor per år.

– Det andra är att när det statliga pensionssystemet övergår till någonting annat så uppkommer en massa övergångsproblematik. Och i den måste staten aktivt medverka, säger Jaan Kolk.

Ett exempel på sådan problematik är att pensionen för dansare och sångare med tidig pensionsavgång idag kraftigt sjunker efter 65 år. Här måste staten medverka för att finna en lösning.

Står förbundet och arbetsgivarparten långt ifrån varandra när det gäller hur systemet ska se ut?

– Det hoppas jag inte.

Kan det dröja ytterligare år innan ett avtal är klart?

– Det är en stor och komplicerad fråga och det viktigaste är att det blir en bra lösning. Men förbundets ambition är att hålla ett högt tempo, säger Jaan Kolk.

GERT LUNDSTEDT

Så ser pensionerna på scenkonstinstitutionerna ut idag

Avtals-/tjänstepension

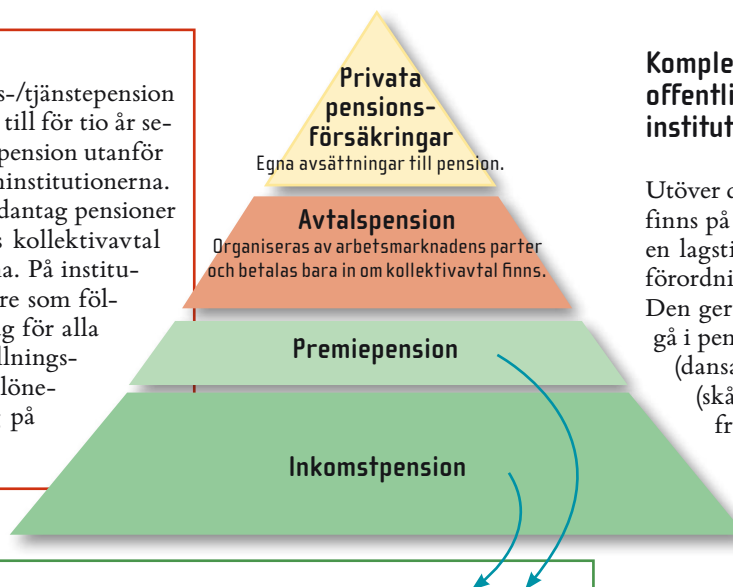
De flesta anställda har avtals-/tjänstepension genom kollektivavtal. Fram till för tio år sedan saknades avtals-/tjänstepension utanför de offentligfinansierade sceninstitutionerna.

Idag ingår med något undantag pensioner och försäkringar i alla TFs kollektivavtal på scen- och medieområdena. På institutionerna och hos arbetsgivare som följer kollektivavtalen görs idag för alla (oavsett arbetsuppgift, anställningsform, kontraktslängd och lönenivå) en pensionsavsättning på 4,5 procent av lönen.

Allmän pension

Den allmänna pensionen omfattar alla medborgare. Kostnaden för den betalas via inkomstskatten och de sociala avgifterna för såväl anställda, frilansanställda och frilansande egenföretagare. Avgiften är 18,5 procent av inkomsten upp till ett inkomsttak på drygt 400 000 kronor/år.

Den allmänna pensionen beror framför allt på livsinkomsten, och till en liten del hur premiepensionen placerats. En tumregel: en person med jämn inkomstutveckling under sitt arbetsliv får en allmän pension som motsvarar cirka 50 procent av ens slutlön.

Kompletterande pension vid offentligfinansierade sceninstitutioner

Utöver den kollektivavtalade pensionen finns på scenkonstinstitutionerna också en lagstiftad del, den så kallade PISA-förordningen som administreras av SPV. Den ger rätt för vissa yrkesgrupper att gå i pension före 65 års ålder: vid 41 år (dansare), 52 år (sångare) och 59 år (skådespelare). Dessvärre får många frilansare inte möjlighet att ta del av sin tidiga pensionspeng som arbetsgivarna betalar för, då de inte är anställda just den dagen de uppnår rätt ålder.

Förändringarna i det allmänna pensionssystemet har också inneburit att dansare och sångare, som kan utnyttja de här pensionerna får kraftigt sänkt pensionsnivå när de blivit 65 år.

Det parterna nu ska förhandla om är att ersätta PISA-förordningen med en kollektivavtalad lösning (se artikel ovan).

Stöd till fria grupper ingen självklarhet i regionerna

Årets statliga budget innebär inga nytilskott till fria teatergrupper, och konkurrensen om fria medel är hårdare än någonsin. Regionerna skulle kunna vara en räddare i nöden genom den nya samverksanmodellen. Men hur ser det ut för den fria teaterkonsten? Akt har tittat närmare på de regionala kulturplanerna och frigruppernas ekonomi.

Anette Herbertsson

Ur Teaterrepublikens föreställning "Jimmie Åkesson".
På bild: Ida Wallfelt, Torbjörn Lindberg och Ida Löfholm.

KULTURRÅDET HAR FORTFARANDE till uppgift att tillsammans med kommunerna sörja för fria utövare på scenkonstområdet. Vid Kulturrådets bidragsbeviljande 28 mars i år gavs stöd till 30 fria grupper. 94 hade ansökt. Enligt Mika Romanus, som är Kulturrådets enhetschef för konst och kultur, kan inte samverkansmodellen i sig tas till intäkt för ökade regionala insatser för fria utövare.

– Samverkansmodellen omfattar enbart statsbidragen till regionala kulturverksamheter. Men Kulturrådet ser positivt på om regionerna i sina kulturplaner visar utvecklingsambitioner även för fria grupper. I diskussionerna mellan Kulturrådet och regionerna har det betydelse vilken syn man från regionhåll har på sitt kulturliv som helhet. Där är det väsentligt med fria utövare, säger Mika Romanus.

Det ser olika ut när regionernas kulturplaner ska förverkligas. Region Skåne har en jämförelsevis generös inställning till fri scenkonst. Teaterhandläggare Rosi Gerlach säger att samverkansmodellen ses som ett incitament till kulturpolitisk utveckling.

– Region Skåne har ambitionen att bidra till konstnärligt risktagande. Vi tycker att det fria kulturlivet bör ha andra bidragsgivare än bara kommun och stat. Därför ger vi både långsiktiga verksamhetsbidrag och kortare projektbidrag till fria grupper.

En grundtanke i allt regionalt kulturstöd är att resultatet ska komma alla regionens medborgare till godo. För teatrar innebär det turnékrav: ut och spela på småorter. Men Region Skåne håller inte benhårt på denna princip.

– Grupper som Teatr Weimar, Lilith Performance Studio och Institutet är så värdefulla för scenkonstutvecklingen i stort att vi ger stöd trots att de inte är turnerande, säger Rosi Gerlach.

Tio fria teater- och dansgrupper får verksamhetsbidrag från Region Skåne. Därutöver kommer enstaka projektbidrag. På listan över mottagare hittar man förbluffande många namn ur Malmös spännande frigrupsflora. Regionen kan till och med föregripa kommunen när det gäller att uppmärksamma lovande nya grupper.

Jens Peter Karlsson på Teaterrepubliken, som precis haft pre-

miär på sin pjäs "Jimmie Åkesson" om Sverigedemokraterna och riksdagsvalet 2014, tycker att Region Skåne har stor betydelse.

– Regionen uppmärksammar nya grupper fortare än kommunen. Vi hade exempelvis uppbackning från regionen redan när vi startade, deras stöd gjorde det lättare för oss att söka bidrag från stat och kommun, säger Jens Peter Karlsson.

Även om Teaterrepubliken har ambitionen att turnera i hela Skåne upplever han ett problem med alltför hårda turnékrav.

– Små teaterföreningar ute på landsbygden törs inte köpa in konstnärligt avancerade frigrupsproduktioner, de är svåra att sälja in till landsortspublik och arrangörerna är numera så beroende av biljettintäkter, fortsätter han.

REGION SKÅNE VÅGAR LIGGA i framkant, men i Västra Götaland ser det dystert ut. Regionen konstaterar kort och rätt i sin kulturplan för 2013–15 att man inte stödjer enskilda teatergrupper. I stället tecknar man uppdragsavtal med enstaka projekt och utövare, och satsar på arrangörsstöd. Man gynnar sina egna in-

stitutioner och vill inte ge bidrag för att skapa mångfald, vilket leder till att Göteborgs kommun får ta huvudansvaret för stadens frigrupper.

Johan Franzon på Teatercentrum säger att alla frigrupper i Göteborg med omnejd är väl medvetna om svårigheterna att få regionala medel.

– Det finns bara hårt mallade projektbidrag, som måste vara förankrade i kommunerna innan regionen över huvud taget går in. Ändå är det 50 000 barn och unga i regionen som ser teater producerad av frigrupper årligen, säger Johan Franzon.

På Hagateatern i Göteborg finns Teater Tamauer. Gustav Åvik, producent, menar att det i princip är omöjligt att få projektstöd. Regionen prioriterar dessutom sin "egen" teater, Regionteater Väst, som priskonkurrerar med fria grupper utan att detta kompenseras.

Cinnober Teater har som grupp fått stöd för enstaka projekt från Västra Götalandsregionen vid ett par tillfällen. Och Svante Aulis Löwenborg, konstnärlig ledare på teatern skulle välkomna

"Det är värt att diskutera om inte regionernas kulturplaner redan från början borde innehålla mer bindande formuleringar om den fria scenkonsten."

Rolf S Nielsen, ordförande för Teatercentrum

Sara Klingvall och Jarle Hammar i "Wake up" på Teater Tamauer.

mer långsiktiga regionala stödformer, för att slippa förlita sig enbart på staten och kommunen. Löwenborg pekar också på ett moment 22:

– När regioner säger sig stödja frigrupper genom arrangörstöd, glömmar de bort att arrangörers inköp av enstaka föreställningar inte täcker hela produktionskostnaden, som exempelvis kostnaden för repetitionsperioder, säger Svante Aulis Löwenborg.

CONNY PETERSÉN PÅ TEATER TROPIS i Västerås ser andra problem med frigrupsverksamhet i landsorten. Västmanland har ännu en bit kvar till riktig regionbildning, så här gäller ännu den gamla modellen. Att förutom kommunen, vara hänvisad till staten, innebär minskade bidragsmöjligheter, enligt Conny Petersén. Det leder till en inlåsningsseffekt, och gör att samma grupper får statligt stöd år efter år.

– När man som vi turnerar över hela länet med uppsökande skolverksamhet och är verksam i en landsortskommun, hamnar man utanför kartan. Vi uppmärksammas inte i storstadspresen. Kulturrådets referensgrupp tycks inte heller ha så stora kunskaper om den verkliga landsortsteatern. Att som vi; kunna ställa oss och spela i en gymnasal kl 9 en måndagsmorgon i glesbygden, priori-

teras inte så högt. Jag ser därför ingen nackdel med en regionalisering av kulturpolitiken, besluten hamnar närmare dem de berör. Regionerna borde fördela även Kulturrådets fria medel. Allt kan inte centreras till storstäderna, säger Conny Petersén.

REGIONERNAS INSTÄLLNING TILL fria utövare avspeglas i kulturplanerna som krävs för att sluta avtal med Kulturrådet inom samverkansmodellen. Region Halland har ambitiösa skrivningar. De vill till exempel utveckla Halland till "en ledande plats för fritt kulturskapande", och vill föra dialog med Kulturrådet om gemensamt stöd till fria utövare. Halland talar uttryckligen om att tillföra regionala fria medel.

Inställningen kommer till uttryck i generositeten mot regionens ledande fria teatergrupp Teater Albatross, med vilka man till och med har tecknat utvecklingsavtal. Enligt detta är "gruppens roll att vara en oberoende kraft i Hallands teaterliv, med experiment och konstnärligt tänkande som grundtema".

Robert Jakobsson på Teater Albatross menar att regionen stött gruppen på ett mycket konsekvent sätt, och därmed varit teaterns säkerhet i sina projekt med internationella teaterfestivaler och långväga gästspel.

Conny Petersén och Lina Petersén i Fru och herr Knäpp på Teater Tropos.

Ur "Flickan och havssköldpaddan", Teater Albatross.

Östergötland är med i kultursamverkansmodellen från och med 2012. Att döma av skrivningarna i den kulturplan som regionförbundet Östsam lämnade till Kulturrådet 2011 verkar man upprepa Västra Götalands misstag. Ingenstans talas det om direkt stöd till fria utövare. Stödet kanaliseras genom regionens egen institution Östgötateatern, och i övrigt hänvisas som på de flesta håll till arrangörsstöd. Som vanligt förlitar man sig på stat och kommun för att täcka frigruppernas produktionskostnader.

I sitt remissvar till kulturplanen påpekade Norrköpings Teaterkompanis konstnärlige ledare Olov Rasch att de regionala institutionerna har en gynnad ställning, som bör bevaras, men att regionen som "stödjare, producenter och samarbetare med fria konstutövare är otillräckliga, för att inte säga oförmögna."

Teaterkompaniet önskar sig att oberoende konsulenter tillsätts, för att fördela regionalt produktionsstöd till fria utövare.

ÄVEN GÄVLEBORG HAR TAGIT FRAM en kulturplan inför inträdet i samverkansmodellen. Anders Lorentzon på Teatercentrum menar att den avspeglar just att hela samverkansmodellen mest är en förvaltningsreform, där staten lagt över ansvaret för det institutionella regionala kulturlivet på regionerna själva.

Det intressanta blir utvecklingstänkandet: om regionala utvecklingspengar, till exempel för kreativa näringar, kan kopplas till fria scenkonster kan dessa få en bättre försörjningssituation.

TEATERCENTRUMS STYRELSEORDFÖRANDE Rolf S Nielsen menar att det kunde vara värt att diskutera om inte regionernas kulturplaner redan från början borde innehålla mer bindande formuleringar om den fria scenkonsten.

– Att staten behållit ansvaret för fria utövare, samtidigt som några verkliga uppräknings anslagen aldrig sker, låser systemet. Regionerna skulle kunna ta en större finansieringsroll och inte enbart se till sina institutioners intressen, säger Rolf S Nielsen.

Frågan om regionalisering är bra eller dåligt för fria utövare hamnar, som så ofta i svensk kulturpolitik, i konstaterandet att det ser lite olika ut. Men om regionerna menar allvar med sina flotta deklarationer om kultur och kreativa näringar som utvecklingsfaktor för framtiden, bör de nog ta ett avsevärt ökat ansvar för den fria scenkonsten. Statens kaka lär knappast växa.

BJÖRN GUNNARSSON

Lolo vill bekämpa schabloner om könsidentitet

Synliggöra är ett nyckelord för danskonstnären Luisa Denward i Göteborg.

Målet är att var och en ska accepteras fullt ut. Både på scenen och privat. Därför vill hon att vi diskuterar koderna i maktspelet om könen.

VID ÅRETS HBTQ-FESTIVAL i Göteborg och Pride i Stockholm talade Lolo – som Luisa allmänt kallas – Denward om svårigheterna att som lesbisk få vara den kropp man är på scenen. Hon har ett behov av att säga hur det ligger till. Säg ifrån.

– Könsidentitet har varit en skärningspunkt hela livet. Jag blev ofta tagen för pojke när jag var liten. Jag klättrade hellre i träd än klädde ut mig till prinsessa – om man nu ska tala i schabloner.

Det är schablonerna hon vill bekämpa. Målet är att var och en ska få leva som den man är, utan etiketter. Därför vill hon visa alternativ och uppmuntra människor att tänka själva.

– Det är okej att sitta i lunchrummet och prata om vad man gjorde med flickvännen igår, men att ta med hela sig in på scenen är inte okej. Och det är svårt att förändra. Lolo har hunnit en bit i livet – hon är 45 år – och gör en liten utvärdering av vilka val hon har gjort.

– Som barn fick jag oftast göra det jag ville. Men ju äldre jag blev desto svårare blev det. Det var "fel" på mig. Jag visste det när jag var tio år, men jag tryckte ner det ända tills jag var 18 år. Där jag växte upp, på bonnabygden i västra Skåne, fanns inte ens homosexualiteten.

Utanförskapet kände hon tidigt. Men Lolo har en stark komisk ådra och den har ofta varit räddningen.

– Jag har kunnat ta fram de olika sidorna genom att kunna skoja om det. Det är ett sätt att inte gömma sig.

Hon konstaterar att hindren för förändring handlar om vanans makt, men också om rädsla och behov av trygghet.

– Synliggörandet är viktigt. Idag kan jag berätta min historia. Själv hade jag velat ha förebilder. Det personliga är politiskt. Visst är det viktigt att sätta blicken på strukturerna, men det är också intressant att se på det egna ansvaret. Att beskriva de koder som styr maktutövningen med könet som grund är det mest komplicerade. Det handlar om outtalade och subtila saker.

– Jag har arbetat med manliga kollegor som är flörtiga och jag upptäcker att det försiggår saker utom räckhåll för mig. Jag har inte rätt språk för de sexuella undertonerna och det försätter mig i en sämre situation. Sex och erotik är tydliga maktmedel. När de påverkar mitt arbete och resultat är det inte okej.

Dansen har Lolo alltid haft i kroppen. Så småningom blev det musikallinjen på Balettakademien i Göteborg (1985–88) och efter utbildningen blev hon kvar i staden som frilansande danskonstnär. I sin egen yrkesutövning känner hon sig inte begränsad eller förtryckt.

– Jag har sökt mig till den moderna dansen, men i den traditionella danstekniken och dess formspråk är föreställningarna om könen fortfarande så förhärskande. Det går så in på din hud där du står, framför spegeln. För min del har kontaktimprovisation och releaseteknik betydligt otroligt mycket. Improvisation har blivit min grej, även på scenen.

FRUSTRATION HANDLAR INTE BARA om den egna situationen utan om allt hon ser. Typecastingen tycker hon är förstenande. Allra värst är det på musikalscenen. Det lesbiska nätverk som Lolo var med och bildade inom Teaterförbundet i somras kanske kan bli ett steg på förändringsvägen.

– Jag måste ju tro på en förändrande potential genom scenkonsten. Många gånger spelar vi med könsidentitet som en blinkning, tänk om det fick vara på riktigt någon gång.

LIS HELLSTRÖM SVENINGSON

Namn: Lolo (Luisa) Denward.

Yrke: Frilansande danskonstnär.

Uppvuxen: I akademikerfamilj i Skåne.

Familj: Registrerat partnerskap med Gunilla, barnen Torsten, 8 år, och Märta, 5 år.

Kopplar av med: Skogen och havet.

Udda erfarenhet: Har pollinerat växter och kastrat veteblossmor i pappas växthus.

Det lesbiska nätverket kan kontaktas via Teaterförbundet.

"Skärp övertidsreglerna vid filmarbete"

I början av oktober var det avtalsupptakt på filmområdet. För mycket övertidsarbete vid filminspelningar är fortfarande en av huvudfrågorna för Teaterförbundets medlemmar. Försöket med att reglera övertiden med nya bestämmelser har misslyckats.

TEATERFÖRBUNDET MÅSTE KOMMA till rätta med övertidsproblemet i årets avtalsförhandlingar. Flera yrkesgruppers för- och efterarbete ligger utanför arbetstidsramen, trots att reglerna som ställdes upp i senaste avtalet skulle inbegripa det arbetet, säger Lars Åström, förhandlingschef på Teaterförbundet.

I den nya paragrafen har det gått att kompensera övertidsarbete med förlängd anställningstid, men i realiteten har det inte fungerat. För långa arbetsdagar skapar allvarliga problem, och får som konsekvens att delar av filmteamen går från en produktion till en annan utan återhämtningsperioder.

Om produktionsbolaget bryter mot regeln om 11 timmars dygnsvila ska det kosta mer. Reglerna måste skärpas om övertidsarbete inskränker på vilotiden.

– Om det sker brott mot 11 timmars-regeln, det vill säga om nattvilan förkortas, så ska det kompenseras med en högre ersättning. Teamen är ju i allmänhet så slimmade att filmarbetare inte har möjlighet att ta ut kompensationsledighet, säger Lars Åström.

På agendan inför årets förhandlingar finns också kraftigt höj-

da minimilöner, som ett första steg mot tarifferlöner enligt dansk/norsk modell. Redan under förra avtalsomgången lyftes önskemål om tarifferlöner, men det yrkandet fick förbundet blankt nej på då.

– Det är en komplex fråga att ta ställning till vilken typ av lönekonstruktion som ska användas i avtalet. Tarifferlöner innebär att individuell lönesättning försvinner, påpekar Lars Åström.

Teaterförbundet vill lyfta in fler yrkesgrupper i avtalet, som bland annat Digital image technicians (DIT) – personer som är bundna till inspelningsplats och som sköter det logistiska digitala arbetet med bilderna.

– Vi vill även se över royaltyregler och begreppet kostymtecknare, det bör ersättas med ordet kostymdesigner.

Till och med den 2 november kan avdelningar som arbetar på filmområdet diskutera och fundera på hur yrkandena ska framställas. De 12 november tar förbundsstyrelsen ställning till yrkandena.

MAGDALENA BOMAN

Hallå där

Oklar framtid för scendatabasen

Hallå där, Ann Mari Engel, generalsekreterare för Svensk teaterunion. Kommer scendatabasen, landets enda instans som gör dokumentation på området, att finnas kvar efter den första januari 2013?

– Ja, det hoppas jag verkligen. Men våra projektpengar för databasen tar slut vid nyår, vi har inga finansiärer. Det finns inget officiellt uppdrag om att föra statistik över scenkonst, vilket är anmärkningsvärt, rent av skandalöst. Det finns uppdrag för bibliotek och museer, men inget för scenkonst. Ändå får scenkonsten mest pengar och är svårast att bevara eftersom den är så förgänglig.

Vad vill Svensk teaterunion ska hända?

– Vi har kämpat för att kulturdepartementen ska ge Myndigheten för kulturanalys uppdraget att föra statistik kring

scenkonst. Kulturrådet har inte längre något ansvar för statistik och med den nya samverkansmodellen ligger det på regionerna att föra löpande statistik över sin del. Ansvar hamnar mellan stolarna. I våras uppvaktade en stor delegation från scenkonstområdet departementet. På uppdrag från Kulturrådet kom vi överens om att göra ett pilotprojekt där en del uppgifter, som kulturrådet tidigare samlat in, förs in i scendatabasen av ett 30-tal institutioner och grupper. Departementet gav oss rådet att vänta in höstbudgeten. Myndigheten har nu fått några miljoner extra för att arbeta med statistik, men dessa pengar räcker inte till och inbegriper inte heller scenkonstområdet.

Vad ska ni göra nu?

– Vi har ju fört samtal med Myndigheten för kulturanalys. De vill ta på sig ansvar på scenkonstområdet, men det måste finnas ett uppdrag. De menar att Sverige är ett av de få länder som inte för statistik

på scenkonstområdet, och det ställer till problem när myndigheten ska göra jämförbara analyser med andra länder. I reda pengar handlar det ju egentligen om en tjänst. Vi har ju den mest kompletta statistiken på området, och ett bra system att dokumentera det på. Vi kommer att uppvakta departementet igen, för vi behöver såväl en kortsiktig som långsiktig lösning på problemen.

MAGDALENA BOMAN

Lite fakta om scendatabasen:

- 453 teatrar/producenter lägger in uppgifter i basen.
- 5 563 produktioner har lagts in under åren 2006–2011. 2011 lades 840 produktioner in, varav 211 för barn och unga. Dramatiken skrevs till 63 procent av svenska dramatiker, 37 procent var dramatik från andra länder (huvuddelen engelskspråkiga).

Kulturbudgeten har minskat med 9 procent

TVÅ SAKER ÅTERKOMMER ständigt när kulturministern ska försvara sin kulturpolitik. Det ena är att den statliga kulturbudgeten ökar år från år, det andra att hushållen finansierar två tredjedelar av den totala kulturkonsumtionen.

Den rapport om samhällets utgifter för kultur som Myndigheten för kulturanalys nyligen publicerade kan vid ett ytligt betraktande ge stöd till kulturministern. Den visar att i fasta priser (det vill säga inflationen borträknad) så har de totala offentliga utgifterna för kultur sedan år 2000 ökat med 24 procent.

Efter en närmare granskning av siffrorna så framträder en helt annan bild. Den visar att ökningen till största delen ligger innan 2006 och att det i första hand gäller det regionala och lokala stödet.

Tittar vi på det som kulturministern själv har haft ansvar för, så uppgår ökningen av den fastprisberäknade kulturbudgeten sedan 2006 till mer blygsamma 2 procent. Men den statliga kulturbudgeten omfattar också områden som folkbildning och medier. Tar vi bort dessa har kulturbudgeten sedan 2006 istället minskat med 1,5 procent. Tar vi dessutom bort de poster

som kulturministern prioriterat, men som har liten betydelse för det professionella kulturlivet (kulturmiljö och skapande skola) så har den statliga kulturbudgeten i fasta priser minskat med nära 9 procent sedan 2006.

FAKTUM ÄR ATT beräkningen med fasta priser gör att verkligheten skönmålas. Sedan 2006 har priserna (mätt med KPI) ökat med 9,5 procent medan de generella löneökningarna på arbetsmarknaden varit det dubbla, 16 procent. Eftersom kostnaderna för kulturverksamheterna till två tredjedelar består av löner så bidrar det till att anslagen ytterligare urgröps. Då handlar det om att de statliga anslagen till kulturpolitikens kärna urholkats i storleksordningen 13–14 procent sedan 2006.

Dessa siffror stämmer bättre överens med den tuffa verklighet som Teaterförbundets medlemmar dagligen möter, där nya verksamheter ska vara med och dela på en krympande kaka.

Inte heller påståendet om att hushållen finansierar två tredjedelar av den totala kulturkonsumtionen klarar en närmare granskning.

Enligt rapporten så uppgick hushållens utgifter för kultur och media 2011 till 47 miljarder kronor. Men av detta avsåg 8,5 miljarder investeringsutgifter för teknisk utrustning som tv-/video med mera. Ytterligare 20,5 miljarder avser kostnader för tv-licens, kabel, satellit, tidningar/tidskrifter – utgifter som endas till en del är att betrakta som ren kulturkonsumtion. Om man inkluderar hälften av dessa och räknar bort investeringsutgifterna så kvarstår en summa på 28 miljarder kronor att jämföra med de offentliga utgifterna för kultur som uppgick till 24 miljarder kronor.

Också 28 miljarder kronor är en imponerande summa som visar på hushållens starka kulturintresse. Men det är mer rättvisande att tala om att de offentliga och hushållen delar på kostnaderna för kulturkonsumtionen och att nerskränningar av det offentliga stödet därigenom får stora konsekvenser för det totala kulturutbudet.

JAAN KOLIK
FÖRBUNDSREKTÖR

Unionen A-KASSAN

Hej kulturarbetare!

Unionens A-kassa har en kultursektion som kan din bransch. Vi har även en särskild sida på vår webbplats för kulturarbetare. Där finns information om våra branschspecifika regler och mycket annan "bra att ha" information om du skulle bli arbetslös. Med din hjälp kan sidan utvecklas, så gå gärna in på sidan och gör tumme upp eller ner, www.unionensakassa.se/arbetslos/kulturarbete.

Du kan nå oss på Kultursektionen på telefonnummer 0770-77 77 88, knappval 4, måndag till fredag 9.00-11.00. Vi vill även passa på att påminna om vår nya e-postadress kultursektionen@unionen.se. Dit kan du alltid skicka ett meddelande för att komma i kontakt med din handläggare.

"Ingen arbetar självständigt under filminspelning"

Som FAD, first assistant director, är Håkan Linder totalt bunden av inspelningsplatsen.

Trots det kom Arbetsdomstolen i våras fram till att den yrkesfunktionen arbetar självständigt och kan därför planera sin övertid på egen hand. Felaktigt, hävdar Teaterförbundet. Rent absurt, menar Håkan Linder. Akt följer honom vid inspelningen av "Gondolen".

HÅKAN LINDER, SOM ÄR first assistant director (FAD), står koncentrerat och tittar på en lapp som beskriver kamerapositionerna inför dagens inspelning av långfilmen Gondolen. Han är på plats – på restaurang Gondolen – en halvtimme innan teamet anländer. När de väl kommer, jobbar alla effektivt och målinriktat. Likt en spindel i nätet koordinerar Håkan arbetet på plats och svarar vänligt på allas frågor.

– Vill du göra en repetition med statisterna så att du kan se rörelserna i rummet med två stand-in innan vi tar in skådespelarna? frågar Håkan fotografen.

Som FAD är Håkan totalt bunden av det som händer på inspelningsplatsen. Han kommer först och går sist, och är samtidigt en viktig länk mellan produktionsledning och team. I en FADs arbetsuppgifter ingår det att detaljplanera inspelningsplanen, vilket innebär att ta ställning till ett intrikat spel om pengar, tycke och vad produktionsbolaget menar. Håkans uppgift är att jämka ihop allas viljor och önskningsar – men eftersom han inte har budgetansvar, är det i realiteten inte han som fattar de slutgiltiga besluten.

– I fallet med Gondolen är det faktiskt så att jag inte själv lagt planen. Den person som gjorde det har gått vidare till ett regijobb, därför tog jag över själva inspelningen. Det är inte ett optimalt

"Domen har ingenting med verkligheten att göra. Jag känner inte heller igen mig i deras beskrivning av en FADs arbetsuppgifter. Det står att en FAD ansvarar för att inspelningsplanen hålls, men det är inte sant, vi har inte det generella mandatet."

Håkan Linder. Han har jobbat med ett 40-tal långfilmer sedan 1996.

sätt att jobba på, jag föredrar att vara med från början. Men den som la planen är en erfaren person och alla är införstådda med de nya villkoren, så det är ändå okej. Det är värre att från början planera en film med kort förberedelsetid, säger han.

MÅNGA DRAR I HÅKAN STRAX innan tagningen ska börja och genom sin walkie talkie står han i förbindelse med olika personer i teamet så att allt samordnas tidsmässigt när den första bilden väl ska tas.

– Som FAD ska jag presentera en *rimlig* inspelningsplan, och planera tillsammans med foto och regi i vilken ordning bilderna ska filmas. Jag ser mig som en organisatör som informerar alla på plats, som har koll på hur lång tid varje tagning får ta. Men jag är

ingen chef. Jag har inget eget mandat att säga till om fotografen och regissören vill ta x antal bilder per scen. Jag har inte heller mandat att på egen hand beordra övertid utan produktionsledningen vetskap, säger Håkan.

Det ingår i en FADs arbetsuppgifter att varsla arbetsgivaren om det riskerar att bli övertidsarbete vid en inspelning, en FAD måste också få produktionsledningens godkännande för att teamet ska kunna arbeta övertid.

Just här blir det förvirrat när Arbetsdomstolen i våras tolkade det kollektivavtal som ligger till grund för filminspelningar.

Domen handlar om ett fall där en arbetsgivare genom ett påslag på lönen köpt loss övertiden för en person anställd i rollen som FAD. Arbetsdomstolen kom fram till att arbetsgivaren enligt

Micke Lundsfröm

avtal hade rätt att göra detta, något som Teaterförbundet menar är felaktigt. Håkan Linder tycker domen är märklig.

– Domen har inte med verkligheten att göra. Jag känner inte heller igen mig i den beskrivningen som de gör av en FADs arbetsuppgifter. I domen står att en FAD ansvarar för att inspelningsplanen hålls, men det är inte sant, vi har inte det generella mandatet. Om produktionsledningen anser att något blir för dyrt, så är det deras uppgift att säga till regissör och fotograf. Jag kan inte säga till om det, säger Håkan.

TEATERFÖRBUNDET HAR GÅTT MED på att övertidsersättning kan förhandlas bort om det gäller anställda som har rätt att beordra andra anställda till övertidsarbete och som kan arbeta själv-

ständigt. Förbundet har då i åtanke personer i arbetsledande ställning, så kallade a-funktioner med assistenter under sig. Men en FAD har inga assistenter under sig.

– Domen är absurd. Alla linjeproducenter och produktionsledare håller med om att en FAD inte får beordra om övertid utan beslut ovanifrån. Som FAD förmedlar jag producentens ord när den beordrar övertid. Ledamöterna i Arbetsdomstolen fick ju också detta bekräftat av en produktionsledare som styrkte bilden av att en FAD inte kan fatta självständiga beslut.

Motpartens vittnen var under domstolsförhandlingarna tydliga med att en FAD är en a-funktion, och att de är arbetsgivarens representant på arbetsplatsen.

– I så fall bör vi hamna i en annan löneklass, och det tror jag

Micke Lundström

Micke Lundström

inte produktionsbolagen vill. Jag avstår mig aldrig övertiden, av det enkla skälet att det inte betalar sig i Sverige. Jag ser alltid till att jag har samma lön som passare, b-foto och elektriker, och har inte svårt för att argumentera för det.

DET ÄR JU MYCKET SOM påverkar inspelningstiden. När serier exempelvis ska produceras, kan det hända att manuset inte är helt färdigt vid inspelningsstart. I fallet med Gondolen, som har ett känsligt originalmanus, har inte alla inspelningsplatser varit klara vid inspelningsstart.

– Vi måste alltså vara ute och kolla inspelningsplatser, två timmar före inspelning, utöver de långa arbetsdagar vi har. Och det finns väl ingen anledning att inte ta betalt för det, säger Håkan retoriskt.

Både i Norge, Danmark och England har FAD-funktionen högre löner.

– I Norge finns tydliga tariffer där lönen bestäms efter antal arbetade år i branschen. Där är det också tydligt preciserat hur många timmar man förhandlar bort om övertiden bakas in i lönen. Avviker den mer än 10-15 procent så ska det ersättas. Det är ett bättre system. Visst kan det vara rimligt att köpa ut övertiden om vi får två timmar extra per inspelningsdag, men det går inte produktionsbolagen med på, säger Håkan.

Det svåraste med arbetet är att yrkesrollen i Sverige inte för med sig ett tydligt mandat att styra och bestämma över en inspelning. Håkan menar att det ser annorlunda ut utomlands.

– Fler och fler inser vad en duktig FAD kan göra. Många intressekonflikter mellan yrkesfunktioner kan förhindras om man väger in dem redan på planeringsstadiet. Jag försöker alltid från början tala öppet med produktionsbolaget om övertiden, luska ut hur stort spannet är. Det är många gånger diffust och luddigt. Många i min befattning tycker nog att det är ens eget ansvar om planen inte hålls. Det menar jag, att det inte är – så vida jag inte

har tydliga direktiv av producenten att gå vidare, då kan jag ta hur stort ansvar som helst.

ORDET FAD ÄR DIREKTIMPORT från den amerikanska filmbranschen. I Sverige har yrkesrollen vuxit fram i takt med att inspelningstiden kortats ned, vilket i sin tur har gjort att planen blivit allt viktigare att följa. Regiassistentens och inspelningsledarens olika funktioner har fogats samman till en.

– Ansvar har ökat hela tiden. Förut påminde arbetet mer om en assistentfunktion. Nu ligger det i en FADs uppgift att lösa en scen rent tekniskt om en inspelning blir mer komplicerad än den från början var tänkt, och om det behövs mer tid, säger Håkan.

Vad krävs det för att arbeta som FAD?

– Du måste vara stresstålig och klara av att inte föra stressen vidare. Man ska kunna behålla lugnet och vara lösningsorienterad. Det gäller att inte koncentrera sig på det som hänt, utan på det som ska hända. Som FAD kan du inte styra över din egen arbetstid. Jag tycker inte heller vi ska behöva diskutera vår övertid. Det räcker med att vi ska förhandla om vår lön. Om vår yrkesroll ska betraktas som en arbetsledande funktion, måste lönen definieras utifrån något annat.

Arbetsgivarsidan hävdade inför domstolen att det mer eller mindre idag är kutym att en FAD får övertiden inbakad i lönen.

– Det är helt uppenbart att de paragrafer som finns i filmavtalet, och som beskriver när det kan vara aktuellt för en friskrivning av övertiden, inte följs på det sätt som Teaterförbundet har avsett. Paragraferna måste bli tydligare. Jag förstår egentligen inte varför de över huvud taget finns där. Ingen i teamet arbetar ju självständigt under inspelningsfasen. Och de är en mängd grupper som inte får ersättning. Jag tycker undantagen är dåligt formulerade och föråldrade, säger Håkan Linder, innan han drar igång arbetet med tagningarna inne i Gondolens restaurang.

MAGDALENA BOMAN

"Det är viktigt att hitta sin egen röst"

Med projektet Departure på Stockholms dramatiska högskola har Sverige fått en ny generation skådespelare som inte räds att stå ensamma på scen, och som självklart söker sin egen konstnärliga idé om vad de vill berätta.

Från slutet av oktober kliver mim- och skådespelarstudenterna upp på Unga Klaras scen och spelar sina föreställningar sex måndagar i rad.

DET ÄR LÖRDAG DEN 22 september och bågen har till slut spänts. Ett och halvt års förberedelser är till ända, mim- och skådespelarstudenter möter för första gången sin publik i projektet Departure. Premiärerna har gått av stapeln och nu är det fest.

– Det känns som om jag precis kommit ut ur en torktumlare. Arbetet har varit väldigt betydelsefullt och jag är nöjd med vad jag gjort. Så kändes det inte för

två veckor sedan, då rasade jag ner i en avgrund och bearbetade i stort sett om hela texten, förutom slutet, säger Andreas T Olsson på skådespelarprogrammet.

"Sufflören" heter Anders föreställning, som han skrivit och dramatiserat på egen hand. Det är en berättelse om en man som inte har behov av att synas, och som menar att livet är slarvigt ihopkommet – inget manus, ingen regi, ofta dåligt ljus och samma gamla kläder.

Stämningen är uppsluppen på caféet i T-huset, där premiärfesten pågår bland studenter och inbjudna besökare. Inte långt från Andreas står mimstudenterna Py Huss-Wallin och Julia Gumpert:

Andreas T Olsson, från skådespelarprogrammet och Py Huss-Wallin från mimprogrammet på Stockholm Dramatiska högskola gör två av de 23 föreställningar som ska visas på Unga Klara i slutet av oktober.

– Det har varit otroligt läskigt och svårt. Men med premiären bakom mig är jag jätteglad. Jag har lärt mig så mycket. Just utmaningen att våga tro på sin egen intention, sin egen konstnärlighet, på vad jag själv vill berätta. Det har varit jättesvårt och oerhört utvecklande, säger Julia Gumpert.

I april, maj ställde skolan samman programbladet som lanserar föreställningarna utåt med den säljande presstexten, därefter ingen återvändo. Studenterna var tvungna att pröva de idéer de hade.

– Det är verkligen både och. Ibland har jag tyckt att skolan nog kunde dra ner lite på skalan av projektet. Å andra sidan, kanske det just handlar om att ta sig förbi det steget, och säga: Nu har jag gjort det här och det står jag för. Det är verkligen fantastiskt att få ta den platsen, men det är en dubbel känsla, fortsätter Julia.

För projektet är omfattande – till Stockholms dramatiska högskola kommer upp emot 7 000 besökare för att se på studenternas uppspel. Under fem dagar spelas 23 föreställningar varje dag på fem scener.

TOTALT HAR STUDENTERNA LAGT ner 10 veckors schemalagt arbete på att förbereda sig inför sitt alldeles egna arbete i Departure. Eftersom projektet funnits i nästan tio år på skolan, så har studenterna från första dagen på sin utbildning varit väl medvetna om vad som väntar dem i årskurs tre. Redan första året får de

"I huvudet på Little Jo" en berättelse om Josefine Baker av Nanna Blondell.

"Sufflören", av Andreas T Olsson.

vara med i rollen som körtekniker åt studenterna i årskurs tre. I det närmaste har det också utvecklats en tradition på skolan att studenterna väljer att skriva och dramatisera egna texter.

– Departure har växt i sin betydelse. Särskilt med tanke på att vi i Stockholm inte längre har praktik. Vår skola har ju av sagt sig praktiktid för att de tycker att teatrarna ska anställda unga skådespelare istället. I Departure kan vi så att säga skraddarsy egna utmaningar och praktisera vår konstnärliga smak, säger Andreas T Olsson.

– Projektet är stort för oss och det är skönt att tvingas till att prestera. Jag är en av de få som gjort praktik samtidigt, och för mig har det varit positivt. Både praktiken och projektet kan växa en över huvud, nu har de kompletterat varandra på ett bra sätt. Men det är synd att vi måste välja mellan dessa två storheter. För det är extremt lärorikt att komma i kontakt med en arbetsplats också, säger Py Huss-Wallin.

Ulrika Malmgren

KURSANSVARIG FÖR PROJEKTET vid Stockholms dramatiska högskola är skådespelaren och regissören Ulrika Malmgren. Även om hon idag är både nöjd och stolt över projektet har hon fått ta emot en hel del kritik.

– Departure har anklagats för att vara ett slags elitistiskt drillande av solister, där varken regissörer, scenografer eller andra behövs. På Teaterbiennalen i Umeå år 2005 beskölldes Teaterhögskolan

för att producera billiga föreställningar och vilja gynna entreprenörskap under en hetsig paneldebatt, då skolan fanns på plats för att presentera det årets slutproduktioner för festivalbesökarna. Men min intention med projektet har varit något helt annat, säger Ulrika Malmgren med ett förflutet på den fria gruppen "Darling desperados".

Och det var egentligen då det började, när hon verksam i Skåne med Darling Desperados för över tio år sedan.

– Jag såg en tydlig skillnad mellan studenter från Stockholm och Malmö när de kom till oss och sökte jobb. Stockholmsstudenterna var då inte alls lika självgående som de i Malmö, de var helt enkelt mindre självständiga.

Så föddes idén till kursen. Ulrika fick under den tidigare rektorn på Teaterhögskolan i Stockholm, Olle Jansson, en möjlighet att testa sin ide i form av ett konstnärligt utvecklingsarbete. Grundtanken är att studenterna ska hitta sina egna tankar, sitt eget språk, sin egen vision av vad det är att vara skådespelare och mimare. Förhoppningen är att studenterna under arbetets gång också ska komma till insikt om att de som skådespelare har ett ansvar och ett uppdrag att ta reda på varför de vill stå på en scen.

– På den tiden var skådespelare inte särskilt vana vid att skriva sitt eget material. Inte många gjorde monologer. Jag fick prova på den kull som Lo Kauppi gick i, som då utvecklade historien om "Bergsprängardottern som sprängdes". Det handlar ju i grunden om att skådespelaren är en berättare och att alla bär en berättelse, det är min övertygelse.

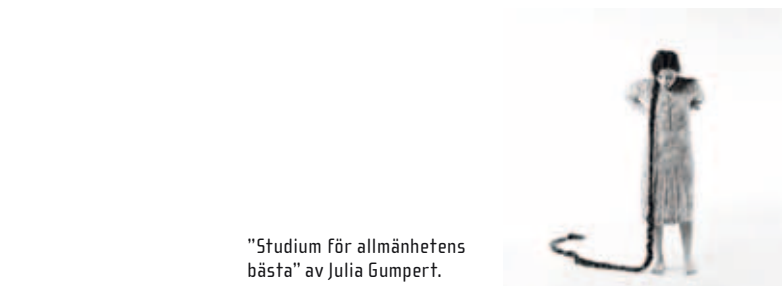

"Mannen som ville bli svart" av Py Huss-Wallin.

"Avelsdjurens tragedi" av Simon Reithner.

Foton: Jonas Jönberg

"Studium för allmänhetens bästa" av Julia Gumpert.

Så ser det ut på andra teaterhögskolor

- I Malmö är det egna projektet förlagt till masternivå. "Vi får inte plats med projektet på grundnivå, säger Ulla Lidholm, prefekt på Teaterhögskolan i Malmö.
- I Göteborg har studenterna ett eget projekt år 2, men bara på sex veckor. "Våra studenter upplever sig mer isolerade här, så de behöver sin praktiktid, säger Chatarina Bergil, enhetschef på Göteborgsskolan.
- I Luleå gör studenterna egna kompositioner under tre veckor varje år och de utmynnar i publika redovisningar.

Efter Lo Kaupps Bergspångardotter har många framgångsrika föreställningar, utformade under Departure, valsat runt på teatrarna: från Emil Alméns "Den metrosexuelle mannen", till förra årets kull och Ardalan Esmails berättelse: "Utan titel" som i höst spelar 60 föreställningar på Unga Klara. Teatern stödjer projektet och vill utveckla ett slags mentorskap i förhållande till Departure, eftersom arbetssättet passar deras konstnärliga hållning, menar Hillevi Berg Niska på Unga Klara.

– En drivande tanke från början har varit att hitta varje persons egenart. Jag tycker fortfarande att det är bra om historien utgår från skådespelaren, De växer som människor och som konstnärer om de vågar stå för sina egna tydliga val. Styrka och mod. Faktum är att jag även fått mycket positiv feedback på projektet, framför allt från studenterna själva, men också från branschen. Idag är till och med skolor utomlands intresserade av vår pedagogiska idé bakom projektet. De vill lära och utveckla liknande projekt i sina skolor, säger Ulrika Malmgren.

GENOM PROJEKTET FÅR studenterna en inblick i hur mycket som krävs i form av arbete runt omkring och innan föreställningen. Det är framför allt skådespelarna och mimarna själva som arbetar med projektet. Trots att Stockholms dramatiska högskola omfattar andra konstnärliga scenkonstnärriktningar, så är dessa studenter inte självklart involverade i Departure, berättar prefekten Simon Norrthon som hjälper till med att skölja av disk under premiärfesten. Det är inte optimalt om skolans andra yrkesgrup-

per hamnar i en servicefunktion gentemot skådespelarstudenterna, påpekar han.

– I kritiken av Departure, att studenterna fokuserat för mycket på sig själva, har man glömt det viktigaste med projektet, mötet med publiken. Ingen står där ensam, de talar med publiken. Det förlorar vi på skolan ibland. Det är faktiskt studenterna själva som drivit på att Departure växt, vi har dubblat handledningen och teknisk support i år. Det har gjort att studenterna får lite mer ro till sina uppsättningar, och att föreställningarna blivit lite mer färdiga i år, tycker jag.

Han tror inte att projektets inriktning kommer att bli annorlunda nu när de två skolorna arbetar allt tätare ihop. Inte heller Ulrika Malmgren:

– Det är viktigt att hitta sin egen röst, och inte bara hamna i en massa grupparbeten. Grupparbeten kommer alltid att göras. Det här är ett fostrande projekt, de måste vara väl preparerade och ta eget ansvar så att de inte ser sig själva som offer i sina yrkesliv. Och så att de vågar ställa krav och kämpa för bättre förhållanden i arbetslivet, säger Ulrika Malmgren.

MAGDALENA BOMAN

De 23 föreställningarna från Stockholms dramatiska högskola spelas på Unga Klara mellan den 29 oktober och den 3 december.

Teater om palestinsk vardag – en motvikt

Freedom Bus är en del av en kulturell intifada i Palestina. Allt fler palestinier har behov av att berätta om sin vardag, sina liv som motvikt till den officiella bild som sprids. Att skjuta med ord istället för kulor.

I september genomfördes Freedom Bus Ride for Justice, ett omfattande play back theatre-projekt, följt av ett 30-tal internationella observatörer bland annat från Sverige. Det blev en tio dagar lång resa till byar, läger och städer på Västbanken.

SCENEN ÄR ETT STADSTORG i Nablus, ett hotat stycke stenig mark i Al Walajah, en nyanlagd park i Hebron – för skådespelarna är det en ständig utmaning, ingen föreställning är den andra lik. Publiken består av många barn, slängiga tonåringar och gamlingar med minnen. Teatervana saknas, att springa tvärs över spelplatsen eller stå för att synas i scenljuset är helt okej. Det är varma kvällar, mörkret faller fort.

Play back theatre (PBT) börjar och slutar på samma sätt varje gång. Fyra svarta lådor på scenen fungerar som sittplatser och rekvisita. Skådespelarna, iförda svarta neutrala kostymer, presenterar sig. De spelar sekundschnabbt upp den känsla de har just här och nu. Två musiker ackompanjerar dem på stränginstrumentet oud och olika slagverk. De ger spelet en puls, kommenterar, leder och stöder skådespelarna.

Sedan bjuder Spelledaren in publiken, medvetet väljs alltid både män och kvinnor. Några modiga beskriver sin känsla och gruppen återger den till åskådarnas förtjusning. Avslutningsvis gör skådespelarna en ”snabbgenomgång” av de berättelser som spelats, en välkänd palestinsk sång sjungs som får folk att klappa takten och sjunga med. Ibland improviserar de sången utifrån ett par textrader som när de via videolänk gör en föreställning med publik sittande i onåbara Gaza. ”You are not alone / we are with you”, blev den starka slutsången.

FÖRESTÄLLNINGENS HUVUDD utgörs av fyra-fem berättelser. Någon ur publiken bjuds in till scenen och uppmanas av Spelledaren att berätta sin historia, som de fyra skådespelarna sedan gestaltar. Historierna har återkommande teman. Byggstenar är rädsla, vrede, nattliga arresteringar, misshandel, förhör, förtryck men också stolthet, orubblighet, styrka. Berättaren sitter på scenen tillsammans med Spelledaren och reaktionerna på spelet återspeglas i ansiktet.

Efteråt ställer Spelledaren frågan: Var det så här det gick till?

De flesta är väldigt nöjda. En man håller inte med, han säger att det hemska han berättat om inte går att göra teater av.

Ben Travers, som leder projektet, arbetar både med psykodrama och som play back actor:

– Det viktiga med PBT är att känna med Berättaren, att göra berättelsen heder och göra det omedelbart, säger han och menar att PBT skapar utrymme för sorg som vardagen sällan ger.

– Genom föreställningarna får berättare och publik tillsammans kontakt med sina känslor, det blir en ritual för att våga känna.

DET TAR TID ATT BLI en skicklig play back spelare – det här gänget har arbetat tillsammans i nio månader. Diane Travis, regissör som arbetat på National Theatre i London, insåg snabbt när hon kom till teatern i Jenin att hon kunde bidra med att ge skådespelarna bättre form för spelet.

”Making it more beautiful”, säger hon, är att använda rytm och sång, hitta variationer på återkommande teman, skapa en repertoar av rörelser. Hon lät dem öva på ordlösa samarbeten, som en grekisk kör. Få dem att bli mer lyhörda, så de kan utföra en kontradans på scenen, röra sig som ett fiskstim som aldrig krokar trots pilsnabba vändningar.

Efter att ha sett fem-sex föreställningar, går det att se ett tydligt mönster. Viljan att berätta om den palestinska vardagen för oss – de internationella gästerna – genomsyrar allt. Det är inte svårt att förstå. Det blir teater om liv och död, om smärta och martyrer, men också om en orubblighet som imponerar. Långt från oss i Sverige, men PTB som metod kan användas i många sammanhang, för den som vill och vågar.

TEXT & FOTO: MIREILLE BERGENSTRÖM

Mer på: www.freedombus.ps, www.palestinanatverket.riksteatern.se
www.playbacktheatre.org

Freedom Bus Ride Bakgrund

I maj 1961 genomförde aktivister, Freedom Riders, en rad bussresor i den amerikanska södern. Syftet var att utmana de rasistiska lagar som bland annat förbjöd svarta att åka buss med vita, sitta på samma parkbänk, använda samma toaletter med mera. Provokationerna skakade om hela USA den sommaren, och ledde till att de rasistiska lagarna upphävdes i september.

Med inspiration av dessa händelser formades Freedom Bus Ride for Justice, ett projekt inom Freedom Theatre i flyktinglägret i Jenin, Palestina. Elva platser på Västbanken valdes ut för samarbetet som pågått under ett år. Målet är att tillsammans göra något för Palestina. Metoden är att dels låta de boende komma till tals genom att delta i play back theatre, PBT, dels knyta nätverk mellan byarna som ofta är isolerade från varandra på grund av muren och checkpoints.

FIA firar triumf för artisters upphovsrätt

Efter 60 års arbete firade Internationella artistunionen (FIA) en triumf på kongressen i Toronto. Nu finns en konvention som ger artister rätt till ersättning när film visas i andra medier, som tv och internet.

KAN MAN TÄNKA SIG en internationell konferens i Stockholm som börjar med en jokning – under hänvisning till vårt arv från samerna? Knappast. Vid FIAs kongress i Toronto ansågs det självklart att inleda med en indiansk åkallan, av respekt för urinnevånarna.

Vid denna tjugonde kongress representerades Teaterförbundet av ordföranden Anna Carlson, förbundsdirektören Jaan Kolk och ombudsmannen Ulf Mårtens. Tomas Bolme, FIAs president under 16 år, och jag, generalsekreterare under lika lång tid (fast aldrig samtidigt) var inbjudna som gäster.

FIA bildades 1952; Teaterförbundet anslöt sig 1954. Det betyder att TF varit verksamt även utanför Sveriges gränser i nära sextio år. På goda grunder, eftersom medlemmarnas villkor i så stor utsträckning har präglats av förhållandena inom internationella media, alltifrån film, gramfon och radio till television, satelliter och digital distribution.

Att FIA bildades var främst ett brittiskt-franskt initiativ men genom åren har det svenska förbundet, tillsammans med de nordiska kollegerna, spelat en viktig roll för federationens utveckling och konsolidering. År 1968 övertog Sverige från Frankrike ansvaret för FIAs sekretariat, med TFs förbundsdirektör (som var jag) som halvtidsanställd generalsekreterare.

Året dessförinnan hade FIA haft sin första kongress på andra sidan järnridån (den kallades så) och valt tjecken Vlastimil Fisar till sin första president från östblocket.

Vlastimil Fisar engagerade sig i Prag-revolten 1968 och betalade priset tre år senare när han tvingades avgå både som nationell ordförande och som FIA-president. Vilket inte hindrade att år 1970, vid kongressen i Amsterdam, anslöt sig både USA och Sovjetunionen. FIA hade blivit en världsorganisation på allvar. Strikt opolitisk, strikt facklig.

UNDER 1960-TALET genomförde FIA tillsammans med musikernas FIM en bojkott mot så kallade eurovisionssändningar av tv-program. Det ledde till ett avtal om tilläggsersättningar på upp till 150 procent – men också till upptäckten att eurovisionen inte behövdes. Det fanns tillräckligt med billiga amerikanska filmer och program att tillgå på marknaden.

Tillsammans vann federationerna en halv seger genom Romkonventionen. Den gav gramfonproducenterna rätt att uppbära ersättning från radioföretagen för spelning av deras skivor, och artister och musiker fick rätt till en andel av ersättningen (det var så SAMI kom till). Men artister på film fick ingen motsvarande rätt när de visades i tv. Den kampen skulle fortsätta i 50 år till.

Nu är vi där. Kongressen i Toronto var en triumf för FIA. Bara några månader tidigare hade en internationell diplomatisk konferens i Peking enhälligt antagit en konvention om skydd för framträdande på bildinspelningar (Audiovisual performances.) 60 års arbete hade gett resultat. I panelen som presenterade överenskomsten för kongressen satt sida vid sida de amerikanska filmproducenterna och de amerikanska filmskådespelarna.

Nu återstår "bara" att förvandla den internationella konventionen till nationell lagstiftning, och sedan att omsätta denna i konkreta ersättningar till de medverkande artisterna.

Dessutom återstår för FIA de övriga uppgifterna, orsakade av en rasande teknisk, ekonomisk och politisk utveckling digitaliseringen, piratverksamheten, korttidsanställningarna, censuren, otryggheten. Det gläder ett gammalt FIA-hjärta att Sverige och Teaterförbundet ännu en gång valdes in i FIAs exekutivkommitté som ska leda detta arbete. Sekretariatet har flyttat till Bryssel, den senaste presidenten Agnete Haaland blir teaterchef i Bergen.

Den nya presidenten är också kvinna. Hon heter Feme Downey och kommer från Kanada.

ROLF REMBE

Rädd för att jobba fackligt?

Känner du dig hotad när du återoppar kollektivavtalet? Dela med dig av dina erfarenheter anonymt.

Eller uppmuntrar din arbetsgivare dig att jobba fackligt?

Akt vill göra ett temanummer om rädsla och höra din berättelse. E-posta redaktionen: magdalena.akt@mboman.se

Svenskt webbdrama nominerad till festival

En av världens största festivaler för webbserier gick av stapeln i Marseille, Frankrike under oktober. För första gången någonsin fanns ett svenskt bidrag nominerat – "The Great Dying". Serien utspelar sig i ett postapokalyptiskt Nordamerika och tar sin början på västkusten i norra USA, men spelats in i Bollnäs vackra skogar i Hälsingland. "The Great Dying" är en av Sveriges första och största dramawebbserier – och den enda nominerade från Norden.

Växtverk i Göteborgsdansen

Göteborgs Dans & Teater Festival meddelar att den står redo att bli en årlig festival och kan genomföras även under ett ojämnt år. De ojämnna åren kommer festivalen att lägga fokus på diskussion och Open Lab. Jämna år fortsätter den att vara den välkända scenkonsthändelse den redan är. När festivalen nu växer förstärks medarbetarstaben. Ny konstnärlig producent är Sarah Melin, med redan 2004, bland annat som koordinator för dansfilmsprogrammet SHOOT! och performancesatsningen Nordic Excellence. Sarah Melin har också arbetat på Atalante, och haft regionala uppdrag inom dans- och scenkonstproduktion.

Nästa Göteborgs Dans & Teater Festival blir den 15–19 maj 2013. Datum för 2014 är den 15–21 maj.

Jättestöd till Nomo Daco

Umeå kommuns kulturhuvudstadsutskott har beviljat Dansgruppen Nomo Daco och projektet "Staden" 600 000 kronor. Projektet är ett samarbete med Arkitekthögskolan, det lokala konstlivet, ideella föreningar och konstnärer verkssamma i Danmark, Frankrike, Vietnam och Turkiet.

"Staden" beskrivs av Nomo Daco som ett allkonstnärswerk med nya kopplingar mellan design, arkitektur och scenkonst och kommer att dels visas under en vecka under kulturhuvudstadsåret 2014, dels på olika platser i regionen.

– Vi kommer att ge Umeåpubliken något de aldrig tidigare upplevt, försäkrar Tove Skeidsvoll, koreograf och dansare i danskollektivet Nomo Daco.

S vill ha Access åter

Regeringens kulturarvssatsning skulle bland annat skapa jobb för kulturarbetare. Med 800 miljoner kronor i anslag under tre år skulle ett ospecificerat antal kulturarbetsjobb skapas plus 4 400 jobb för långtidsarbetslösa. Resultatet efter åtta månader var totalt 62 jobb. Nu vill S skrota kulturarvssatsningen och återgå till sin egen satsning från 2005, den betydligt mer lyckade Access som skapade arkivjobb på museer. Socialdemokraterna satsar 196 miljoner kronor i sin skuggbudget på Access som också ska omfatta sceninstitutionerna.

Det stämmer för Stemme

Världssopranen Nina Stemme håvar in priser på rad skriver Svenska Dagbladet. Inspelningen av "Fidelio" med Stemme i titelrollen fick årets Gramophone Award.

Den tyska operatidskriften Opernwelt har utsett henne till Årets sångerska, och amerikanska publikationen Opera News har henne på omslaget. Kungliga Teaterns solister har slutligen utsett Nina Stemme till sjungande hedersmedlem.

Snabbare digitalisering utlovas

I statens kulturbudget för 2013 meddelas att pengar för att digitalisera landets biografer kommer att betalas ut snabbare än vad som sagts.

Stödet på totalt 60 miljoner kronor fanns redan anslaget för perioden 2011–2014 och skulle enligt den ursprungliga planen ha betalats ut med 15 miljoner kronor om året. Nu avsätts 30 miljoner kronor redan under 2013.

– Ett mycket glädjande besked. Digitaliseringen sker nu i en väldigt snabb takt och vi stod inför en situation där många biografer som skulle kunnat få stöd helt enkelt hade blivit tvungna att lägga ner i väntan på det, säger Anna Serner, VD på Svenska filminstitutet.

Koreografi och politik på Dansens hus

Den 14–16 december äger symposiet "Weaving Politics" rum på Dansens Hus. Det är ett internationellt och tvärvetenskapligt symposium om våld, mänskliga rättigheter och koreografi skriver Danstidningen. Kritiska utbyten mellan humanistisk forskning, politik och koreografi utlovas. Bland deltagarna finns The Forsythe Company och filosoferna Slavoj Zizek och Julia Kristeva.

Rättelse

Ett stavfel smet sig in i förra numret när Akt skrev om Spira scenkonsthus – det var förstås Bernt Lindqvist vi refererade till som initiativtagare till huset.

SF Bio till försäljning?

SF Bio lär vara till försäljning av sin ägare Bonnier, uppger tidningen Dagens Industri. Det Bonnierägda biobolaget är lönsamt och orsaken till att ägaren ändå vill göra sig av med biograferna är att få fram kapital till andra verksamheter inom koncernen med vikande siffror. Till Dagens Nyheter – också inom Bonniersfären – säger koncernchefen Jonas Bonnier att "vi kommenterar inga rykten". Enligt DN uppvisade Bonnier Entertainment förra året, där SF Bio ingår, ett rörelseresultat på plus 248 miljoner kronor; bioverksamheten stod för det mesta av överskottet. Dagens Industri uppskattar värdet på SF Bio till minst en miljard kronor.

Ur "Äta sova dö"

Debutfilm till festivaler

Långfilmsdebuterande Gabriela Pichler har gjort ett hattrick. Hennes film "Äta sova dö" hade innan den svenska premiären bjudits in till och visats vid tre A-filmfestivaler: Venedig – där filmen belönades med Kritikerveckans stora pris – Toronto och vid filmfestivalen i Busans i Sydkorea.

Vid filmfestivalen i Montreal fick filmregissörsnestorn Jan Troell pris för bästa regissör för "Dom över död man" om antinazisten Torgny Segerstedt.

225 år av skådespeleri i Stockholm

Redan 1787 började man utbilda skådespelare i Stockholm. Då startade Gustav den III en skådespelarutbildning som sedan länge var knuten till Kungliga dramatiska teatern i Stockholm under namnet Dramatens elevskola. Sedan förra året är Teaterhögskolan och Dramatiska institutet sammanslagna till Stockholms dramatiska högskola, och både skådespelar- och mimskautespelarutbildningarna är treåriga kandidatutbildningar. Prefekt på institutionen för skådespeleri vid den dramatiska högskolan är Simon Norrthon, som även sitter i Teaterförbundets förbundsstyrelse. Läs mer om Stockholms Dramatiska högskola och projektet Departure på sid 24 i denna tidning.

Ungdomar inspirerar Gottsunda Dans & Teater

På Gottsunda Dans & Teater drivs arbetet av ett starkt socialt engagemang. Utöver det konstnärliga arbetet är varje ensemblemedlem också mentor för en ung människa i området.

Teaterns konstnärliga ledare Lotta Gahrton vill skapa ett levande klimat där såväl utövare som publik känner sig delaktig.

NÄR LOTTA GAHRTON BLEV ny konstnärlig ledare på Gottsunda Dans & Teater i början av 2009 var det en turbulent tid för Uppsalaförorten. Under sommaren som följde rapporterades om bilbränder och stenkastning och i media framställdes Gottsunda som en stadsdel präglad av våld och kriminalitet. Verkligheten var såklart en annan, berättar Gahrton.

– Vi hade ett gäng rätt stökiga ungdomar som hängde i centrum, precis utanför teatern. Vi bjöd in dem, de misskötte sig ganska grovt, men vi fortsatte dialogen och gav dem fler chanser. Det fanns ju en nyfikenhet. Jag började också fundera över hur man kunde fånga upp deras energi och kreativitet och vända det till något positivt.

Episoden ger en bra bild av hur Gahrton och hennes medarbetare valt att arbeta med och förhålla sig till den miljö i vilken teatern verkar. För Gottsunda Dans & Teater, som främst producerar föreställningar för barn och unga, tar gärna in och använder sig av erfarenheter från människor, i första hand ungdomar, som bor i området. Det är en verksamhet med ett stort socialt engagemang, vilket återspeglas i såväl teaterns pedagogiska som konstnärliga arbete.

Sedan 2010 finns en fast, professionell ensemble på teatern, under ledning av Gahrton. Men här finns också en stor amatörverksamhet, ledd av Maria Trost, som engagerar många ungdomar i området. Samtliga medlemmar i ensemblen är också mentor för varsin ungdom. Gahrton säger att hon ser det sociala och det konstnärliga arbetet som åtskilda, men att de två verksamheterna korsbefruktar varandra.

– Jag har alltid försökt hålla isär det konstnärliga arbetet och det sociala engagemanget. Men självfallet påverkar vår sociala verksamhet i viss mån pjäsval och hur vi väljer att utforma våra föreställningar. Dans och teater har många goda bieffekter, det kan gälla integration, individuell utveckling, sociala aspekter eller hälsa, men jag försöker undvika att lägga en nyttoaspekt på konsten. Vi vill göra konst för konstens egen skull. Motivationen till att göra en föreställning måste alltid i första hand vara att den är konstnärligt intressant.

Ur föreställningen "Artiklarna", en interaktiv föreställning om FNs barnkonvention. På bilden: Melody Sheikh, Destiny Johannah Bergvall.

Sutroda

Kerstin Helsing

Samtidigt betonar Gahrton att det är viktigt för teatern att ha en stark lokal förankring. I flera uppsättningar har teatern också låtit röster från Gottsunda ta plats på scenen. När den satte upp Annika Boholms nyskrivna version av Strindbergs "Stora landsvägen" i våras lät Boholm intervjua människor med invandrarbakgrund om deras erfarenheter och blandade dessa lokala röster med Strindbergs text. En arbetsmetod som påminner om den som Mattias Andersson och Backa Teater med stor framgång renodlat med åren.

ÄVEN I DET KOMMANDE PROJEKTET "Min mamma är en import", en dansföreställning om att ha en invandrad mamma, arbetar ensemblen med att filma och intervjua barn och föräldrar i området. Materialet låter de sedan utgöra grunden för uppsättningen. Gahrton, som tidigare arbetat i exempelvis Tensta och Täby, menar att det finns en poäng i att ta vara på det platsspecifika, men samtidigt att det är viktigt att inte fastna i fördomar om vad publiken på en viss plats förväntas vilja ha.

– Visst påverkas vi mycket av att vara på just den här platsen, i just det här huset. Och givetvis speglas det även i våra uppsätt-

ningar. Men vi måste också fråga oss om publiken som kommer hit verkligen bara är intresserad av att se socialrealistiska pjäser om sin egen verklighet. Ungdomarna här har till exempel uttryckt en längtan efter show eller musikal, något som vi ju också måste bejaka på något sätt.

VILJAN ATT INKLUDERA PUBLIKEN i det som händer på scen märks också i "Artiklarna", en interaktiv föreställning om FN:s barnkonvention där barnen i publiken via sms får kommentera skeendet på scen. Meddelandena visas under föreställningens gång, via projektor, i fonden. Barnen får möjlighet att själva uppträda under föreställningen (vilket resulterat i allt från modig rap till blygsamt mummel) och alltihop avslutas med gemensam dans på scen. Gahrton tror och hoppas att teatern kan vara en positiv kraft för de som kommer i kontakt med den.

– Jag tror faktiskt vi betytt jättemycket för dem som varit här, inte minst för dem som engagerat sig i amatörverksamheten. Men det är också många som inte ens vet om att vi finns. Snart får vi nya lokaler i det kulturhus som ska byggas här i Gottsunda. Förhoppningsvis blir vi mer synliga då.

Kerstin Helsing

Överst en visionsbild av nya Gottsunda centrum utifrån. Delar av centrumet har redan invigts, och snart flyttar teatern till nya lokaler i Gottsundas nya kulturhus. Lotta Garthton hoppas då att teatern ska bli mer synlig.

Repetition av föreställningen
"Resa i natten" På bilden: Melody
Sheikh och Mikael Strid.

Det stora sociala engagemanget märks dock kanske tydligast i det mentorsprojekt, delvis finansierat av Arvsfonden, som innebär att varje medlem i den professionella ensemblen också fungerar som mentor för en ung människa i området. De ungdomar som deltar i projektet kan vara alltifrån sådana med kriminell bakgrund (eller som ligger i riskzonen för att hamna i kriminalitet) till dans- eller teaterintresserade ungdomar med andra behov av stöd. Blandningen är viktig, menar Gahrton. För mentorerna är detta ett ovant men givande inslag i arbetet som går utanför den traditionella yrkesrollen.

– Vi är i första hand skådespelare och dansare, och det är i de rollerna vi ska möta ungdomarna. Det vi försöker signalera till dem som deltar i projektet är att det är möjligt att göra kreativa istället för destruktiva val.

PETER LAGERGREN OCH Conny Jansson är båda medlemmar i den fasta ensemblen och således också mentor för varsin ungdom.

– Mentorskapet handlar egentligen mest om att lära känna adepten, om att få igång ett samtal, säger Lagergren. Vi utgår alltid från teatern och försöker ge det vi kan utifrån våra kunskaper.

Ibland handlar det om att bara sitta och snacka. Att höra deras berättelser kan vara oerhört givande.

– I början frågade vi oss vad vi skulle inta för roll gentemot adepten, säger Jansson. Ska vi vara terapeuter? Det kan vi ju knappast, vi har ingen sådan utbildning. Egentligen ska vi mest vara en vuxenkontakt.

För Lagergren och Jansson, som innan de kom till Gottsunda mest sysslat med turnerande föreställningar, är det speciellt att få etablera en sådan kontinuerlig kontakt med publiken.

– Jag börjar verkligen känna mig som hemma här, säger Lagergren. Särskilt amatörverksamheten, som vi hela tiden har runt oss, gör att vi lär känna människor. Vi återser barnen och får liksom se vår publik växa upp. Det är häftigt.

Lotta Gahrton sammanfattar teaterns såväl sociala som konstnärliga ambitioner på ett tydligt sätt.

– Det handlar om att skapa ett levande klimat, där alla, både utövare och publik, känner sig delaktiga.

Varsågod, extra förmånlig ränta för dig

Som medlem i Teaterförbundet kan du låna från 20 000 upp till 350 000 kronor till en rörlig ränta på 5,74 procent. Välj själv om du vill bli av med dyra smålån, åka på drömmresa eller renovera köket. Ingen säkerhet behövs och inga avgifter finns. Du kan när som helst lösa lånet utan extra kostnad. Om den rörliga årsräntan är 5,74 procent, blir den effektiva räntan 5,89 procent för ett annuitetslån på 100 000 kronor upplagt på 5 år. Det totala beloppet att betala, under förutsättning att räntan är oförändrad, blir 115 274 kronor och din månadskostnad blir 1 921 kronor. Årsränta per 2012-10-01.

**Gör så här för
att ansöka om
medlemslån**

- Ring 0771-MEDLEM (0771-633 536) om du vill ha ett lånebesked direkt.
- Logga in på Internetkontoret (om du redan är SEB-kund).
- Besök seb.se/medlemslan.
- Kom in på närmaste kontor – du får besked och hjälp medan du väntar.

Kom ihåg att berätta att du är medlem i Teaterförbundet.
Läs mer på seb.se/medlemslan

ÖVERLÅTES

TEATERVERKSAMHETEN PÅ MARSVINSHOLM

en mil utanför Ystad

med produktionsanläggning för friluftsteater mm i slottsmiljö

se www.yst.nu, svar till prod@yst.nu

YSTADS STÅENDE TEATERSÄLLSKAP

RTV Teater söker:

KONSTNÄRLIG LEDARE och DRAMATURG

REGIONTEATER VÄST

www.regionteatervast.se

Regionförbundet Östsam söker

Dansutvecklare

Läs mer på www.ostsam.se

Ansökan senast den 30 oktober.

STIPENDIER

för förkovran och utbildning av sångare, dansare, musiker och andra som varit verksamma på Drottningholms Slottsteater

Drottningholmsteaterns Vänner utlyser stipendier för sångare, dansare, musiker och andra konstnärskategorier samt för teknisk personal såsom inspicienter, belysningsmästare, rekvisitörer med flera som har varit verksamma på Drottningholms Slottsteater.

Stipendierna skall gå till förkovran och utbildning inom yrket, företrädesvis inom slottsteaterns repertoarområde. Stipendiet skall redovisas i efterhand. Info om beviljade stipendier lämnad under våren 2013. Skriv en kortfattad beskrivning, max en A4, om vad stipendiet skall användas till och skicka den till Drottningholmsteaterns Vänner kansli, Box 6, 178 02 Drottningholm eller dtv@drottningholmsteaternsvanner.se senast den 14 december 2012.

Drottningholmsteaterns Vänner

www.drottningholmsteaternsvanner.se

STOCKHOLMS
STADSTEATER
SÖKER

ENSEMBLECHEF

Läs mer på

www.stadsteatern.stockholm.se

stockholms stadsteater

Bokanmälan:

Om spänningen mellan konst och kommers

DET FINNS ETT motsatsförhållande mellan konstnärskap och lönearbete, mellan konst och teknik, mellan konst och kommers, mellan produkt och praktik. Spänningen i dessa motpoler kan vara mer eller mindre laddad inom alla konstområden, och i Rasmus Fleischers omfattande doktorsavhandling "Musikens politiska ekonomi" (630 sidor med 1368 noter), är musiken och musikerna i fokus.

Efter ett utförligt teoretiskt resonemang om de kapitalistiska moderniteterna, om samhällelig arbetsdelning och om konstnärlig autonomi, får avhandlingen konkretare form i undersökning av den ekonomiska regleringen av musiklivet och försvaret av den levande musiken inför hotet av mekanisk reproduktion.

Tyngdpunkten ligger på den historiska bakgrunden till införandet av upphovsrättsliga bestämmelser för musiker. Fleischer har följt diskussionen i Musikern, studerat offentliga tryck och grävt i Musikerförbundets och SAMIs arkiv, men även i Teaterförbundets arkiv och Nytt från Teaterförbundet.

Det fanns förut en skiljelinje mellan två olika idéer om de utövande konstnärernas rättigheter. Mellan en individuell rätt till det egna arbetsresultatet och en

arbetsrättslig kollektiv reglering. Fleischer hävdar att Teaterförbundet hade den individuella uppfattningen och Musikerförbundet den arbetsrättsliga. Så entydigt har det aldrig varit. Eftersom Fleischer är så inriktad på musikers rätt till ersättning för framförande av fonogram, glömmar han bort att 1960 års upphovsrättslag för första gången inte bara gav musiker, sångare och artister en ersättningsrätt utan också rätt att bestämma över inspelning, utsändning och kopiering av deras framföranden. När sedan Teaterförbundet och Musikerförbundet bildade SAMI var TF med om att besluta om avsättning till kollektiv användning och för yrkesfrämjande ändamål.

Rasmus Fleischer är historiker och mediedebattör med bakgrund i Piratbyrå, men någon överdriven kritik av upphovsrätten märks inte i avhandlingen, däremot rymmer den många frågeställningar, som motsättningarna mellan musik som konst och musik som marknadsvara, mellan konstnärer och lönearbetare. Han är också medveten om att det ofta handlar om relativa föreställningar och att lönearbete och konstnärskap kan flyta samman.

GUNNAR FURUMO

MEDLEMSANNONSER

Uthyres Kontorsplatser och Hangaround-platser lediga i inspirerande studio mitt på Söder! Du kan repa inför en audition, slippa jobba hemifrån, träffa kreativa människor i branschen och inspireras, ha möten, ha egen kontorsplats eller bara sitta i en lounge med laptopen och söka nya spännande jobb. Vi är ett gäng skådespelare, regissörer & producenter här! Priser från 1 000-2 500 kronor per månad. Det går även att hyra in sig för provfilmningar! För mer info www.apartment86.se eller ring: 0707-713361.

SKÅDESPELARE

Ledamot i skådespelaravdelningen
INGA ONN:

Ditt engagemang räcker, du är inte ensam!

FÖR NIO ÅR sedan började jag mitt fackliga förtroendeuppdrag. "Jag kan ju ingenting" sa jag. "Ditt engagemang räcker, du lär dig arbetet" sa valberedningen.

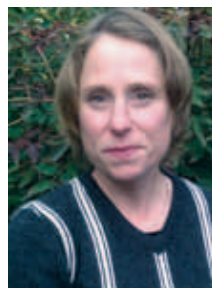
Räcker mitt engagemang? Nej. Inte alla dagar. När möten går före ledig dag med barnen, när det kommer 20 personer på ett medlemsmöte det tagit dagar att planera, när medlemmar drabbas av dåliga villkor på teatrar, när kulturpolitikerna är okunniga, när orken och kraften tryter – nej, då räcker inte engagemanget alla dagar.

Så vad gör jag då? Tidigt förstod jag att jag då ska vända mig till andra i TF. Till vårt kansli som alltid ställer upp och svarar på mina frågor och hjälper mig, till vår avdelnings styrelse, till andra avdelningar. De hjälper mig, lotsar mig, bollar idéer och ger råd. Jag får ny kraft. Ny energi.

Fackligt arbete, är att inte vara ensam. TF är till bredden fullt av kunskap, energi, arbetsvilja och av kloka människor som står redo att hjälpa en ny förtroendevald utan erfarenhet. Ingen behöver vara ensam. Och du då? Räcker ditt engagemang?

Ja, du läser ju vår facktidning. Du kanske går på något av våra medlemsmöten. Det finns kanske någon fråga du vill driva men inte vet hur. På TF är du aldrig ensam. Ditt engagemang räcker. Välkommen!

INGA ONN

Teaterförbundet – för scen och film

Verkställande utskottet

Anna Carlson, (skådespelare) ordförande, **Gunnar Lundberg**, (sångare), förste vice ordförande, **Minna Krook**, (dansare/koreograf), andre vice ordförande, samt **Simon Norrthon**, skådespelare och **Thomas Nording**, (scen tekniker).

Övriga förbundsledamöter

Viktoria Dalborg, (cirkusartist), **Mathias Lafolie**, (regissör), **Karin Larson**, (skådespelare), **Jenny Larsson**, (tekniker), **Eleonor Fahlén**, (kostymör, film), **Katarina Hultin**, (administratör), **Beatrice Järås**, (skådespelare/musikalartist), **Pontus Plaenge**, (skådespelare/regissör), **Peter Schildt**, (filmregissör) och **Ulla Svedin**, (skådespelare).

Vill du kontakta en förbundsstyrelseledamot:

Gå in på hemsidan: www.teaterforbundet.se

Under fliken organisation finns e-postadresser.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

Telefon (växel) 08-441 13 00

Fax 08-653 95 07

Öppettider: Vardagar 09.00–16.30, lunchstängt 12.00–13.00.

Teaterförbundet
/ för scen och film

teaterunionen

TEATERUNIONEN SWEDISH ITI // Kaplansbacken 2 // SE-112 24 Stockholm // T +46 8 462 25 30 // info@teaterunionen.se

Teaterunionens nya medlemmar!

Vi vill hälsa våra nya medlemmar välkomna: Unga Klara, ZebraDans, Teater Pero och Nordiska Teaterförläggarföreningen!

Vill du också bli medlem hos Teaterunionen? Mer på www.teaterunionen.se.

Scenkonstbiennalen 21–26 maj i Jönköping 2013

Arbetet med Scenkonstbiennalen fortsätter! Den 15 februari ska programmet vara klart och då öppnar också anmälan på www.scenkonstbiennalen.se.

Fram till december går det fortfarande att nominera föreställningar. Skicka information och en motivering (högst en A4) på varför just er föreställning bör spelas på Biennalen till scenkonstbiennalen@teaterunionen.se.

Våra medlemmar är också välkomna att dels komma med förslag till programpunkter, dels att själva ordna möten och aktiviteter av olika slag under scenkonstbiennalen. Mejla oss programförslag på: scenkonstbiennalen@teaterunionen.se.
Swedstage

Nu är det bara två månader kvar tills Swedstage 2012 går av stapeln! Swedstage arrangeras av Teaterunionen och Assitej och är det första showcaset för teater i Sverige. Under tre dagar i november presenterar vi svenska föreställningar och pjäser för internationella turnélaggare, festivalarrangörer och inköpare. All information Swedstage och om de utvalda produktionserna finns att läsa på www.swedstage.se.

Ice hot – Nordic Dance Platform

Nu är registreringen till Ice hot – Nordic Dance Platform öppen. Ice hot äger rum den 12–15 december 2012 i Helsingfors. Förutom dansföreställningar från hela Norden innehåller programmet seminarier och samtal. Deadline för anmälan är den 31 oktober. Läs mer och registrera dig på www.nordicdanceplatform.com.

Subotica International Children's Theatre Festival

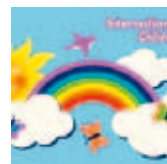
Den 20:e upplagan av Subotica International Children's Theatre Festival kommer

äga rum den 19–25 maj i Subotica, Serbien. Festivalen har nu öppnat sin anmälan för alla teatrar som spelar dock- eller barnteater. Deadline för anmälan är den 21 december 2012.

Läs mer om festivalen på www.lutfestsubotica.net.

Förbjuden föreställning i Zimbabwe

Den 21 augusti förbjöd myndigheter i Zimbabwe uppförandet av Tafadzwa Muzondos pjäs "No Voice No Choice". Anledningen till censuren är enligt the Board of Censors att pjäsen anses vara "för direkt" och "motverka den nationella läkningen". Advokater på Zimbabwe Lawyers for Human Rights (ZLHR) arbetar nu med att upphäva beslutet. Läs mer om fallet på artsfreedom.org.

Lägenhet

Teaterunionen kommer att ta emot en praktikant några månader under våren 2013. Vår praktikant kommer från Kroatien och letar nu efter boende i Stockholm. Har du en lägenhet/ett rum att hyra ut under våren? I så fall får du gärna kontakta oss på info@teaterunionen.se så får vi informationen vidare.

JÖNKÖPING 21–26 MAJ 2013

Så urgröps anslagen till den fria teaterkonsten

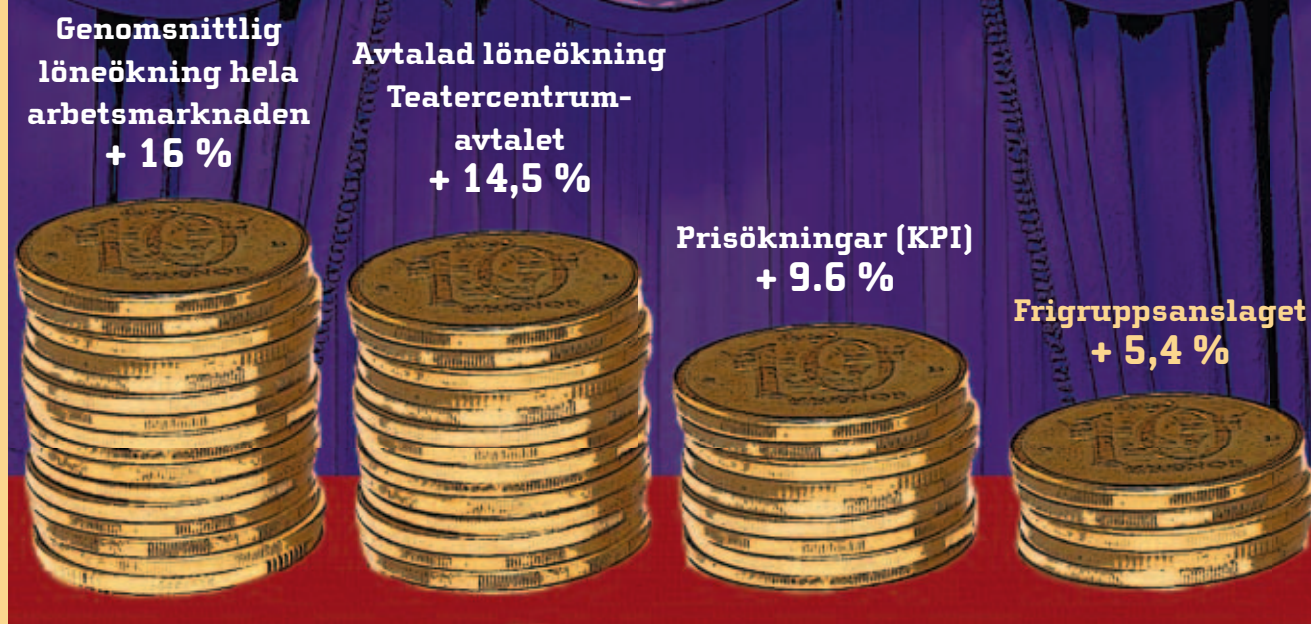
De statliga anslagen till fria professionella teatrar urholkas eftersom de inte följer pris- och löneutvecklingen. Sedan Alliansen tillträdde så har anslaget höjts en gång 2011. Men det räcker det inte för att hålla jämna steg med kostnadsutvecklingen – trots att löneökningarna på scenkonstområdet är lägre än på andra håll.

2012 så står anslaget åter helt stilla, samtidigt vill allt fler ha del av pengarna.

Läs mer om de fria professionella teatrarna i reportaget på sidan 10 och om urholkningen av de statliga anslagen på sidan 17 i tidningen.

Utvecklingen av anslagen för fria grupper mellan 2006 och 2011

jämfört med pris- och löneutvecklingen:

Kulturrådets bidrag till fria teatergrupper

(både verksamhetsbidrag och projektbidrag):

2006	55 398 000
2007	53 467 000
2008	53 115 000
2009	54.715 000
2010	53 275 000
2011	58 378 000
2012	Ännu ej helt fördelat, men samma nivå som 2011